

8209

Bibl. Jmg

N

do N° 17.938.

Lit: B

III
165

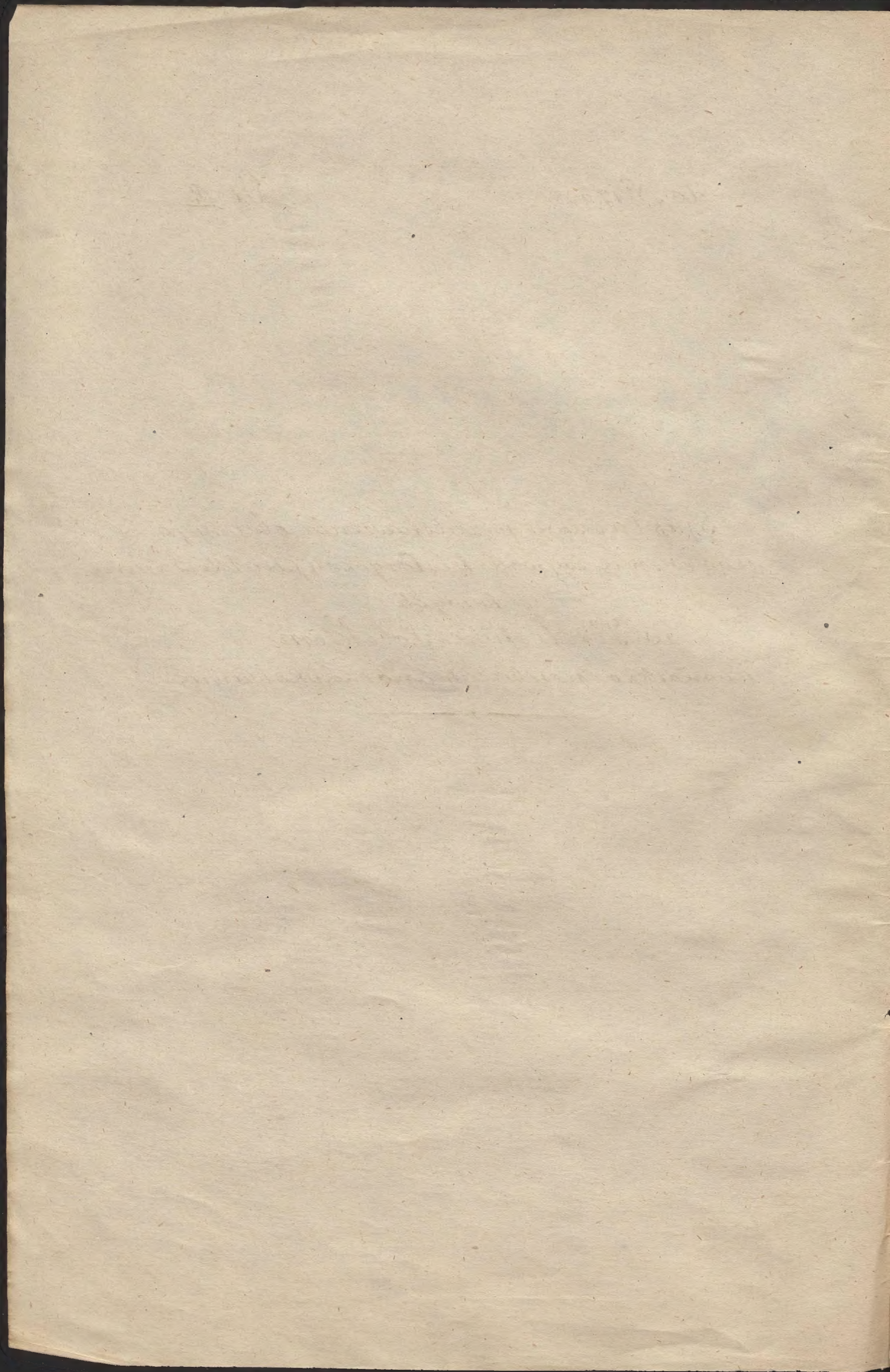
Spis treściowy przedstawienia obejmują-
cego w sobie wywód historyczny podatków grun-
towych
w Królestwie Polskiem
i wnioski o sposobie ich uporządkowania

Kowarz Lesna Pyłaj / k

Tuchacz W

O podatkach gruntowych sbrze a Krol R
bawia i kowarz po w Tuch

Bibli. Hoz 1860 T 4 51, 540

Spis treściwy przedstawienia obej-
mującego w sobie wywód historyczny po-
datków gruntowych w Królestwie Polskiem
i wnioski o sposobie ich uporządkowania

Stronnica

Wstęp

Tu dana wiadomość: iż z mocy Najwyższe-
go Ukazu, polecającego uporządkować poda-
tek podymnego i ofiary, podymne w ciągu
lat i o. upłynionych już uporządkowano, a te-
raz przystąpiono do porządkowania ofiary
dziela to dzieło na 3 części:

- I. Na historję i obraz przedmiotu.
- II. Na kwestye rozwiązania potrzebujące.
- III. Na wnioski o środkach i sposobie dokonania
przedsięwziętego uporządkowania - - - - - 1 - 2.

I. Historia i
Obraz przed-
miotu

Tu wyjaśniono najprzód: iż oprócz ofiary, są
jeszcze inne podatki gruntowe, lub mające zna-
czenie gruntowych, a które wymieniają się
i opisują wraz z ofiarą w przypuszcze-
niu, iż może będzie wola Rządu połączyć
je w jeden na przyszłość podatek - - - - - 2 - 3.
Dalej, następują cyfry ofiary i innych po-
datków gruntowych według Budżetu
roku 1859. - - - - - 4.

Dalej jeszcze, idzie historia

A Ofiary

- 1. Podatek ten, wiały początek w r. 1789.
Naznaczono pobór onego, od dochodów grun-
towych. Nazwany ofiarą, bo właściciele
ziemny, nie byli obowiązani, do płacenia
podatku, a więc go tylko ofiarowali - - - - - 4 - 5.

Wymienione są przedmioty, od jakich dochód w celu opodatkowania go ofiarą, w roku 1789 obliczono ----- 5-6-7-8

Wymienienie przedmiotów funduszów i Kontrybuentów, których dochód wyłączone był od obliczenia czyli od opodatkowania ----- 8-9.

Od obliczonego dochodu, włożono w r. 1789 obowiązek płacenia tytułem podatku ofiary:

a na właścicieli ziemi świeckich ----- $\frac{10}{100}$
 b na Duchowieństwo ----- $\frac{20}{100}$

z pewnemi jednakże modyfikacjami:

c na właścicieli dóbr po Zakonie Maltańskim, także ----- $\frac{20}{100}$ ----- 10-11.

2° Sposób obliczania dochodu w r. 1789 miał miejsce następujący:

Wyrnaczone były Komisye nazwane Sustracyjnemi, po 15. bezpłatnych Komissarzy do każdego Powiatu. Przed temi Komissjami rezydującemi w miastach Powiatowych, właściciele ziemscy, wykazywali i zaprzysięgali swój dochód do opodatkowania kwalifikujący się, a czas do tej czynności oznaczony, był 3 miesięczny. ----- 12-13.

Krótkości czasu, i inne jeszcze okoliczności, były przyczyną: iż analazy się omylek i niedokładności, skutkiem, których, zachodził doład nierówności w cyfrze ofiary jednych posiadłości ziemskich względem drugich, lubo w ich dochodzie niemal różnicy ----- 14-15.

3° Zmiany także w zasadach poboru ofiary:

Tu podana jest najprzód krótka wiadomość o zmianach politycznych, skutkiem których, części dawnego Królestwa polskiego, stanowiąca dzisiaj, dostała się jednocześnie pod panowanie pruskie i Austriackie

15.

Następnie wyłożona rzecz o zmianach powyższych:

a w Epoce Rządu Pruskiego

Rząd ten, panujący nad dzisiajszą Gubernią warszawską, oprócz Ptu Stanisławowskiego, nad Gubernią Płocką, Augustowską i powiatem Olkuskim, podwyższył stopę podatku ofiary, od dochodu z posiadłości ziemskich świeckich z 10% do 20% od dochodu gruntowego Duchowieństwa z 20% do 50% , pozostawiając od innego rodzaju jego dochodów 20% jak było, i dozwalając pewnych modyfikacji; od dochodu z dóbr po Zakamie Małtańskim, z 20% do 40%

16-17.

Na uprzywilejowanych posiadaczy Królewskich nałożył tytułem podatku dodatkowego 10% od dochodu, który pozostawiał im od płacenia do Skarbu kwarty, to jest części dochodu posiadanych Królewskich.

17.

Posiadłości Duchowieństwa sążółt na Skarb, przeznaczając dlań pieniężne wynagrodzenie ze Skarbu, które nazwał Kompetencyą.

17-18.

Położył zasadę: iż właściciele ziemscy, nie mogą wkładać na swych włościach

podatku opłaty ----- 18.

Cześć kraju pod swe panowanie przeszłego, stanowiąca dziś powiat olkuski w Guberni Radomskiej, przyłączył do Szlaka, gdzie stopa podatku gruntowego wynosiła $28\frac{1}{2}\%$ ----- 18.

Wyjął z pod posiadania Starostów Królewskich, a Starostom do czasu na który sturzyło im prawo posiadania, wyznaczył Skarb kompetencyę, które rozciąga się dotychczas świeckimi, jak wyznaczono Duchowieństwu, duchownemu ----- 18-19.

posiadłości ziemskie z pod posiadania Duchowieństwa, a Królewskich z pod posiadania Starostów na Skarb rajęte, rozdawał swym Generatom i innym zastawionym sobie osobom, owarunkował jednakże darowiznę, że opłatami do Skarbu, tak dalece iż widocznem jest: że chciał, aby Skarb na niej stracił jak najmniej albo nie z tego dochodu, który miał podczas darowania, zastawiając obdarowanym pomnożenie sobie przychodów przez ulepszenia w darowiznie naprowadzić się mogące ----- 19.

Opłaty pomienione zwaty się ogólnie Donacyjnemi, ale miały, oddzielne wstawne sobie nazwiska, jako to:

Podatek dodatkowy, o którym się wyżej mówiło.

Kanon, pod którym to nazwiskiem, w Księgach i Etatach Skarbowych za-

nawiera się: Ofiara 50% i 24% od dochodu w roku 1789. obliczonego; takichże stóp podatków od dochodu przez władze pruskie obliczonego; kwarty, czyli części dochodu płaconego Skarbowi Królewskiemu Starostom niegdys' nadanych; opłata wskazana w cyfrze lecz nie nazwana; Łanowe, jakie było płacone za dawnego Królestwa Polskiego z nadanych Wójtków, Sołtysów i gruntów wybraniczkimi zwanymi, o ile jedne, drugie i trzecie na darowiznę przeszły. ----- 19-20.

Kompetencya, która Skarb obowiązany był płacić, jak się to wyżej powiedziało, Duchowienstwu i Starostom za wzięte od nich na Skarb posiadłości i Królewskie ziemie, a którzy to obowiązki przeszli na obdarowanych czyli Donatarjuszów o ileby doszły się im posiadłości, za które kompetencya wyznaczona została. - pod nazwaniem kompetencyi zawiera się w Księgach i Łatach Skarbowych, nie tylko sama wprawdzie kompetencya, której znaczenie dopiero określito się, ale także: podatek dodatkowy: ofiara 50% od dochodu w r. 1789. obliczonego; podatek tejże stopy od dochodu przez władze Pruskie obliczonego; kwarty; opłata w cyfrze wskazana lecz nie nazwana. ----- 20-21.

Podatek Kompetencyjny, opłacać się powinny do Skarbu przez tych, co otrzymali promienioną wyżej kompetencję, opłacać się powinny mianowicie w stopie 20% od tejże kompetencyi, a którzy to podatek,

obdarowani zobowiązani zostali wnosić do Skarbu, zaś mogli potrząć go sobie z kompetencyi przy wyptacie onejże. - A gdy sposób postępowania przyjętym został taki: iż Kompetencye Skarb płaci Kompetencyonariuszom, obdarowany więc i samą Kompetencye i podatek kompetencyjny również potrącony, wnoszą do Skarbu - - - - - 21.

Procent Administracyjny w stopie 5% od dochodu posiadłości darowanych potrącony wtenczas z tego dochodu, kiedy go w zamiarze uczynienia darowizny obliczono, potrącony mianowicie na kosztła administracyi czyli zarządowe, a których obdarowani płacić Skarbowi obowiązani zostali. - - - - - 21.

Opiara pod którem to nazwaniem zawiera się w Księgach i Łatach Skarbowych, nie tylko opiera od dochodu w r. 1789. obliczonego, lecz także: kwarty, podatek 24% i 50% od dochodu przez władze pruskie obliczonego, tudzież Łanowe - - - - - 21-22.

Po tem wymienieniu pobieranych do Skarbu opłat z posiadłości ziemskich, czyli z dóbr przez rząd pruski rozdawanych, następuje wyjaśnienie: iż to się wyżej o dopiero rzeczonych opłatach powiedziato, odnosi się tylko do dóbr w Gubernii Warszawskiej i w powiecie Olkuskim Gubernii Radomskiej położonych; gdyż to do dóbr będących w Guberniach Płockiej i Augustowskiej, ponieważ w tej części Kraju, za Rząd Pruski,

inny Minister narządził, że skutkiem tego, opłaty Skarbowe z Dobr o których mowa, nadwój-
je były tam póżniejsze zochaty, że jest na ofia-
rę i na opłatę donacyjną Kanonem nazwa-
na, i tak się dotąd probierają. --- 22-23.

ix Rząd Pruski, porównał obdarowanych
z innemi właścicielami Dobr prywatnych,
jak je nazwał włościanekich, razem pisało,
ix oni, oprócz opłat nadarowizne, wszel-
kie podatki Skarbowe, terakniejsze i przestę-
planie sa obowiązani i rzeczywiscie płacą. --- 23.

ix pomimo to, znaleźli się tacy, którzy
przeciw podwyższeniu podatków w r. 1849 po-
stawionemu reklamowali; lecz Rada Ad-
ministracyjna wyrzekła: że dobra przez
Rząd Pruski darowane, obowiązane sa
opłacać wszelkie podatki zarówno z dobra-
mi prywatnymi. --- 23-24.

b. w epoce Rządu Austriackiego

Rząd ten przyrzekł był do posiadania przy-
padłej dlań części w dwóch periodach czasu.
W r. 1773. posiadał dzisiejsze powiaty: Lamoj-
ski i Krubieszowski w Guberni Lubelskiej,
gdzie ustanowił podatek gruntowy w stopie
12/100 od dochodu gruntowego przez właścicieli
ziemskich nadeklarowanego. --- 25-26.

W r. 1795 posiadał resztę dzisiejszej Guber-
ni Lubelskiej, Gubernię Radomską, oprócz
powiatu olkusińskiego, ludzie powiat Sta-
nislawowski w Guberni Warszawskiej.
W tej części Kraju zachował podatek ofia-
ry jak i zastat po Rządzie dawnego Króla.

Królestwa Polskiego, karał go także pobierać
z dóbr Rządowych i z Królewskich. Skaro-
stem nadanych, z tych ostatnich od dochodu
jaki zostawał po opłaceniu kwart praxein
renowacyjnych, które pod tem ogólnem nazwa-
niem były, już do kwartału, to jest $\frac{1}{4}$ części
dochodu. Skarbowi płacono, już do tercjami,
czyli $\frac{1}{3}$ części dochodu, już do nakoniec dimi-
diami, czyli połową dochodu — — — — — 26-27.

Oprócz zmian w opierze, narzuty pod Rządami
Pruskimi i Austryackimi podnoszących panowania
nad Krajem drisiejszego Królestwa Polskiego,
wypradki polityczne wywołały dalsze zmiany
pod Rządami: jakie po tych dwóch Rządach na-
stąpiły, w szczególności są:

c. W epoce Księstwa Warszawskiego.

Księstwo to, utworzyło się w dwóch odstępach
czasu: w r. 1807 po Rządzie Pruskim, w ro-
ku 1810 po Rządzie Austryackim, a trwało
do 1. Czerwca 1815 roku — — — — — 28.

W części Kraju po Rządzie Pruskim
objętej, Rząd Księstwa Warszawskiego, za-
chowwał podatek opłaty jaki po tymże Rzą-
dzie nastąpił, lecz postanowił poizagnać do
opłaty owego posiadłości ziemskie niewy-
ziewające so korzy sboru, które z tego wta-
nie powodu i z tej ilości niewyziewały, w-
wolnione były w r. 1789 od opodatkowania,
postanowił oraz poizagnać do opłaty
tegoż podatku przedmioty po r. 1789 do
konca 1806 przybyłe, a do podatku tego
kwalityfikujące się, czego jednak dokonai

czas mu niestawczył - - - - - 28-29.

porównał takie podatki a tem samem i ofiarę, w pnie Olkuskim do Skarbu probierane; podatkami wreszcie kraju pobieranemi - - - - - 30.

W części kraju po Władzie Austryackim objętej, zaprowadził też same podatki, a wzię i ofiarę, które już w części po Władzie Pruskiej objętej zastał i utrzymał, porostawiając wreszcie bez podwyższenia ofiarę, przez Radę Austryacki, jak się to wyżej powiedziało, na Starostów włożoną, Audyckie uważając od podatków ofiary Duchowieństwo, o ile ono według zasad w r. 1789 uchwalonych od opłaty onego wolnem być było powinno. - - - - - 30.

Gdy w r. 1807 panowanie pruskie ustało to w tej części dawnego Królestwa Polskiego, która było objęta w swe posiadanie, ówczesny Cesarz Francuzów, co właściwie spowodował takowe ustąpienie, rozdarował niektóre dobra Władowe, w części kraju o której mowa Marszałkom i Generatom swoim, a także i Generatom Polskim. Król Saski jako Nacze Warszawski, podarował również dobra Niciu Józefowi Poniatowskiemu Wodzowi ówczesnemu Wojsk Polskich, a to, oprócz dóbr jemu przez Cesarza Francuzów darowanych. - Darowizna ta przybrała nazwę donacji francuskiej, a obdarowani nazwę Donataryjów francuskich dotąd w życiu będących. - Błogosławionej pamięci Alexander I Cesarz Wszech Rosyi,

Król polski, dobra darowane Marszałkom
i Generałom francuskim rozkazał odebrać na Skarb,
darowane Generałom polskim przy nich po-
zostawić ----- 30-31.

Dobrami pozostałemi przy Generałach
Polskich są: Opatówek darowane Genera-
łowi Łajackowski, półniej Siciu; Pyzdry i
Rakaję, darowane Generałowi Dąbrowskie-
mu; Opinogóra darowane Generałowi
hr. Krasińskiemu i Vincenkemu; Typle i
Osiek, darowane Siciu Łopkowi Ponia-
łowskiemu ----- 32.

Wymieniona jest cyfra i stopa ofiary,
pobieranej również dla Skarbu i dóbr dopie-
ro w wyzczególnionych, wyjaśnione są oraz
zasady, na których ta cyfra i stopa opie-
rają się ----- 32. 33. 34. 35. 36.

Wymieniona jest uchwała Sejmowa sta-
nowiąca iż porządku od 1 Czerwca 1812 r. po-
bierany być winien podatek ofiary w stopie
 $24\frac{1}{100}$ łab z użytków gruntowych, które wro-
ku 1789 od opodatkowania wyłączone były,
jak i z przybyłych po tym roku do osta-
tniego Grudnia 1806 r. ----- 36-37.

d. w epoce teraźniejszego Królestwa Polskiego
Nim przystąpiono do wykazania, co w epo-
ce niniejszej wywarło wpływ tak wzczegół-
ności na ofiarę, jak i w ogólności na podat-
ki Skarbowe a tem samem i na ofiarę,
poprzedzono to wyjaśnieniem:

ix do utworzenia budżetu dochodów i wy-
datków Królestwa, jaki zapowiedziany był

w nasadniczej ustawie Królestwa przed ro-
kiem 1831 istniejącej, przed tymże rokiem wa-
le nie przyszło. w były układane jedynie bu-
dżety tymczasowe, razem powstał i podatek
skate, a zniemi i ofiara, ludzkiej rozporzą-
dzenia Rządowe do nich odnoszące się,
epoki Księstwa Warszawskiego do epoki ni-
niejszej przeniesione, nie przesłały być za-
chowywane, ale nie oberło się bez zmian
w niektórych szczegółach. --- 37-38-39-

iz Statut organiczny, nadany w r. 1832.
Królestwu Polskiemu, zapowiedział prze-
rzenie podatków, co wykonano się już wzglę-
dem podrymnego i starwarku, a przedsięb-
rze się obecnie względem ofiary --- 39-40-

Władza Skarbowa przystąpiła do wpro-
wadzenia i wykonania postanowionego w epo-
ce Księstwa Warszawskiego, jak się o tem
wyżej mówiło, pociągnięcia do podatku
ofiary, przedmiotów pierwotnie od tego po-
datku wyłączone, ludzkiej przybytych po
roku 1789 do końca r. 1806. Tu przywie-
dzione są postanowienia Rządowe w Epo-
ce Księstwa Warszawskiego wydane, obej-
mujące w sobie zarady do wykonania tej
czynności, a dalej następuje wiadomość
iz czynności niniejsza, zaczęta się w r. 1819,
i skończyła się w r. 1826 i przyniosła dla
Skarbu sumę równą r. 30,470 - 91. dla te-
go tak nie wielka, i z r. 1789. do
konca 1806 r. nie był długi i wojny przewlek-
dzały wzrostowi ludności i przemysłu Kra-

krajowego. 40-41-42-43.

Nastąpiło kilka Rozporządzeń Rządowych mających wpływ na podatki Skarbowe a tem samem i na ofiarę jako to:

iz z pod rozpoznania Sądów Rzymskich wyjęte są kwestje podatkowe. — Rozumiane są tu Sady Cywilne dla sporów między prywatnemi ustanowione 43.

iz pierwotnie jako hypoteczne przed wyzłaskiem wierzytelnościami, zastawione wszelkiego rodzaju podatkami bieżącymi i należnym od lat 2te 43.

iz w r. 1819 suprimowano cześć Duchowną szwa Rzymsko-Katolickiego, od zawałkowanych jednakże po tej cześci funduszów, podatki Skarbowe, jakie przed supresją pobierane były, pozostawiono Skarbowi, i płaci je ten, kto wzmowie będących funduszów wzywa, lub niemi zarządza 43-44.

iz przed r. 1831 darowana została cześć Dóbr Rządowych i p. Wielkiemu Księciu Konstantemu Cesarskiemu, ówczesnemu Naczelnemu Wodzowi Wojsk Polskich, której nadano tytuł Księstwa Łowickiego, a z którego będącego dziś osobistą własnością Najjaśniejszego Pana pobiera się ofiara, nie wstąpię 24°/₁₀₀ od dochodu w r. 1789 obliczonego, jak z dóbr prywatnych. Leix wstąpię 5°/₁₀₀ anonslagami pruskiemi wykazanego, czego przychylna ta: iz dobra Księstwa Łowickie składające, były niegdyś donacyą francuską, w takiej stopie, to jest 5°/₁₀₀

- ofiarę do Skarbu płaćcą. 44-45-46
 iż z doprowadzenia w r. 1825 Towarzystwa
 Kredytowego Ziemińskiego w Królestwie
 Polskiem, wynikało to, że właściciele ziem-
 sey, mający na swych posiadłościach loko-
 wane hipoteczne kapitały do Duszowien-
 stwa należące, od procentu których usta-
 nowiona ofiara, w następstwie Duszowien-
 stwa Skarbowi płaćci, a pobierali ją so-
 bie przy wypłacie Duszowienstwu procentu,
 mogli te kapitały listkami Kartawne-
 mi spłacać, i rzeczywiście spłacali, a
 Komisya Skarbu regulowała z tego
 powodu zgodnie z nowem postanowieniem
 rzeczy opłatę ofiary od rzekomego pro-
 centu Skarbowi przypadającą. 46-47-48-49.
 iż obowiązek płacenia podatków od Du-
 szowienstwa Prawosławnego przypadają-
 cych na fundusze Skarbowe ułożono. 49.
 iż wyrażono od opłaty podatków wszel-
 kie posiadłości ziemskie dworskie ludzkie
 domy do szpitali należące, jako też do-
 my schronienia 49-50.
 iż pomimo, że ofiara, aż do czasu jej upo-
 rządowania, obecnie właśnie przedsięwzię-
 tego, winna pozostać niezmiennie w
 swej cyfrze, to jednakże pozwolono prosto-
 wać omyłki w pierwotnem obliczeniu tej
 cyfry dostrzeżane, a w razie, jeśli stał
 wynikato by zmniejszenie ofiary, a Skarb
 nim rozpoznanie omyłki nastąpić mo-
 gło, pobierałby tymczasem od Kontrybu-

kontrybuenta sproszkowania omyłki dopomniającego się, całkowita, bez zmniejszenia cyfrę ofiary, zwrócić miś powinien i do zmniejszenia przypadająca, przez siebie pobrana, ale tylko najwięcej na lat 5 wstecz od daty dopomnienia się o sproszkowanie omyłki upłynionych. --- 50-51.

ix z konwencji dyktandynnej z d. 17/29 Czerwca 1821 r. Austro-awaryj, przekład na Skarb Austrijski obowiązek obowiązek wynagrodzenia Duchowienstwa na kapitały jego niegdys na Mahatach Tydowskich lokowane, od których Mahaty płać procent 4, opłaty od mięsa korzetnego ustanowionej, zwanej krupka, przez Rząd Austriacki w cesarstwie Austrijskiego Królestwa panujący, na Kaszy Rządowej przeniesionej, a przeniesionej z zamiarem wynagrodzenia, co przecież nie nastąpiło. -

Na te Kapitały Rząd Austrijski, wydał Dowody dyktandynne 4 procentowe, płać od nich procent 4 Budżetu, zatrzymując przy pierwszej wypłacie onego i Kassując dopiero rzeżone dowody, ludzkie pokazując z niego podatek ofiary od niego przypadający. --- 51-52.

ix gdy m. b. Księstwo Warszawskiego tworzyło się, letwiniejsze Królestwo Polskie, a w. Księstwo poznańskie dla Prus, stało się: ix niekto re fundusze Austrijskiego Duchowienstwa Rzymako-Katolickiego porzuciły w w. Księstwie poznańskim,

a niektóre fundusze kamennego Duchowienstwa w Królestwie Polskiem. Ugodzono się, aby na wynagrodzenie kusejszego Duchowienstwa za jego fundusze w W. X. P. finanskiem pozostałe, wzięć fundusków Duchowienstwa Parnaskiego w Królestwie będących, a które Skarb wziął w swe posiadanie. - W r. 1843. Rada Administracyjna wyrokowała: iż Skarb ma zatrzymać te fundusze, a Duchowienstwo wynagrodzić. - Następnie rozdziła sumy, będącej przedmiotem wynagrodzenia, pomiędzy pojedyncze instytuty Duchowne, a przy tym rozdziela, Skarb potrząsał sobie ofiarę z tego co pozostało obowiązaną. - - - - - 52-53.

W r. 1817 dozwołono Ukazem Najwyższym zamienić dziesięcinę oddawaną Duchowienstwu Rzymsko-Katolickiemu, z posiadłości ziemskich w snopie, słodno-powem i rzawane, na dziesięcinę w ziaranie, a te ostatnie na pieniężne. - Zamiana na pieniężne tylko na czas lat 25. dozwołona, po upływie których nowa uгода, nie o ileż ziarne wydatki, lecz o cenę onę następować winna. - Zamieniona dziesięcina, uwolniona od wszelkich ciężarów, kemitamem i od opłaty podatku ofiary, przez co Skarb, pozabawiony kosztu dochodu rocznego przed zamianą, pobieranego przez to r. 30,000. --- 53-54-55.

W r. 1849 podwyższono Najwyższym Ukazem ofiarę o połowę z Rozkazem jej uporządkowania i wykazaniem

od podwyższenia pobieranej od Duchowieństwa, które do wyłączenia Komisya R. P. i Skarbu rozstrawala tylko do tych przedmiotów ofiarą opodatkowanych, które są w ręku Duchowieństwa. --- 55.

Zakończą się niniejszy ustęp historii o ofierze pokazaniem cyfry tego podatku objętej Budżetem roku 1859. Cyfra ta wynosi:

bez podwyższenia	--- rrr. 907,620 - 42 $\frac{3}{4}$
z podwyższeniem jej	--- " 394,485 - 43 $\frac{1}{2}$
razem z podwyższeniem	--- rrr. 1,302,105 - 86 $\frac{1}{4}$

Suma rrr. 907,620 - 42 $\frac{3}{4}$ rozkłada się na pojedyncze tytuły, mianowicie:

na ofiarę z dóbr Duchownych i Maltańskich.	
" " " Ziemiańskich czyli świeckich.	
" " " Donatorów dawnych i tera- niejszych.	

i pokazane są cyfry każdego z tych tytułów. --- 55-56.

Ofiara z dóbr Duchownych i Maltańskich rozkłada się także na te dwa pojedyncze tytuły i wynosi:

Ofiara z dóbr Duchownych	--- rrr. 102,496 - 19
" " Maltańskich	--- " 363 - 85 $\frac{1}{2}$
razem	--- rrr. 102,860 - 4 $\frac{1}{2}$

raz z sumy rrr. 102,496 - 19 Duchowieństwo wnosi samo bezpośrednio do Skarbu mianowicie:

Krajowe	--- rrr. 55,572 - 7 $\frac{1}{2}$
Krakowskie	--- " 9,658 - 45
Lazemie	--- rrr. 65,230 - 52

reszta, wnosząca się, w których zarządzie lub posiadaniu znajdują się posiadłości ziemskie i fundusze to reszta opodatkowana. --- 56.

Ofiara z dóbr Ziemiańskich czyli świeckich

świeckich pobiera się:

z miast w ilości rocznej — rrr: 49,882 — 87¼

z posiadłości wiejskich — „ 647,481 — 18½

z dóbr przez Rząd sprzedanych — „ 27,883 — 40.

Łącznie — rrr: 724,447 — 75¾ — 57.

Opiara z dóbr Donatarjuszów Dawnych, rozdzielą się na następujące pojedyncze kategorie:

na opiarę z dóbr Donatarjuszów francuskich —

„ „ „ „ „ rrr: 5.850 — 5

„ „ „ z dóbr Donatarjuszów

szów Polskich, pod który

ry to byłoby wchodziła posiadłość

lenne, emphyteutyczne,

wynisowe, oddawane w po-

siadanie dziedziczne lub

dożywotnie, kuznierzy drier-

riawy wiecyste, księstwo

Łowickie, i części posiad-

łości niegdys duczo-

wych — „ 10,226 — 95.

„ „ „ z dóbr Donatarjuszów

pruskich — „ 12,679 — 98.

„ „ „ z dóbr przez Dużowien-

stwo niegdys nadanych — „ 739 — 6.

Łącznie — rrr: 29,496 — 4. — 57-58.

Opiara z dóbr Donatarjuszów kerażniejszych wynosi rocznie — rrr: 50,816 — 58½ — 58.

po zakomponowaniu historii opiar, następuje historia innych podatków gruntowych, lub mających znaczenie gruntowych, to jest historia:

B. podatku zwanego Subsidium Charitativum, czyli Kasirek dobrowolny.

Wynosił ten podatek na Budziecie r. 1859
rur: 15, 701 - 93, a pobiera się z majątków Du-
chowieństwa, tak tych, które Duchowieństwo
posiada, jak i z administrowanych przez
Skarb - - - - - 58-59.

Początek jego sięga XVI wieku, a powstał
stąd: iż Duchowieństwo, obowiązane było nie-
gdyś płacić tak zwaną kiberkę, czyli poda-
tek rymowij na utrzymanie wojska, w miej-
scu którego ofiarowano płacić roczną sumę,
co nazwano Subsidium Charitativum - - - - - 59.

Najwyższa suma roczna, jako podatek
ten przynosił Skarbowi, i to jeszcze za dawne-
go Królestwa Polskiego, wynosiła rur: 90, 000.
Pobór jej pozwolono rozłożyć w stosunku
dochodów pewnych i stałych, z uwolnieniem
wzrakie od tego opodatkowania plebanów
Ławieńskiego Obrządku, niemających więcej
rocznego dochodu nad rur. 150, a płacących
już ofiarę, zaś Biskupowi polecono ustalić
taryfę poborową, którzy wskazywali tylko,
kto i jaką cyfrę płacić powinien, skąd
wynika, iż niewiadome są, ani stopa tego
podatku, ani od jakich warzeźowości dochó-
dów wyrachowany. - - - - - 59-60.

Rząd Austriacki podczas panowania swe-
go nad częścią dzisiejszego Królestwa Pol-
skiego, utrzymał Subsidium Charitativum.
Rząd Pruski w czasie segozi Królestwa, która
się jemu dostata, aniost był najprzód ten

podatek zupełnie, później jednak Karat go pobierać od Duchownych mających dochodu rocznego rrr. 150 do rrr. 300, ale tylko w Kraju Stanowiącym Dział Gubernie Warszawskiej z wyjątkiem pła Stanisławowskiego, ludziem powiat Olski w Guberni Radomskiej, gdzie do Kraju Stanowiczego Gubernie Płockiej i Augustowskiej, pobor. takowy nie był narzeczany, z powodu iż w tym Kraju narządzał inny Minister. ----- 60-61.

Do r. 1839. Subsidium Charitativum, przynosiło Skarbowi rocznie rrr. 28,200-29. dziś wynosi rrr. 15,701-93 z powodu: iż włościanie i mieszkańcy w dobrach Duchownych i poduchownych, uwolnieni zostali przez Ukaz Najwyższy od płacenia tego podatku. ----- 61-62.

C. Łanowe

Za dawnego Królestwa Polskiego, w posiadłościach ziemskich własności Królów będących, oddawano w posiadanie grunta z obowiązkiem wyprawiania się na wojnę o własnym koszcie, a takie grunta nazywały się Soltyshwami.

Oddawano także pierwotnie grunta, na utrzymywanie wójsk we wsiach, Burmi. szów w miastach, a grunta takie nazywały się wójskotwami; później oddawano je żołnierzom zastawionym, którzy mieli obowiązek, podobnie jak otrzymujący Soltyshwa, wyprawiać się na wojnę własnym kosztem. Był jeszcze także przeci rodzaju gruntów, wolny od wszelkich ciężarów,

posług i czynników, nazywających się wybra-
nictwami z powodu iż kandyd 20^{tych} włościan
wybierano z pomiędzy siebie jednego do służby
wojskowej, przy gruntach którego; swobodzo-
nych od wszelkich powinności, zostawał jego
ojciec lub brat, a powinności spełniał on.
Było 19 których go wybierali. --- 63-64.

W r. 1726 zamieniono obowiązek wypra-
wiania się na wojnę, o własnym koszcie i stu-
żeniu w wojsku na opłatę pieniężną, po 15
rocznie z tanu jednego, czyli około 15 dresia-
lyn; i nazwano tę opłatę tanowem; które
przynosi Skarbowi według Budzetu r. 1859
rur. 2, 329 = 44½ rocznie; a pobiera się z 144 od-
dzielnych gruntów, zwanych tak, jak to po-
wżej wymieniono, a pobiera się w miarę
poriadanej ich przestżeńi, od rur. 4 do rur. 100.
z jednego; zaś opłatę płaci z pomiędzy nich
tylko dwaj, co zapewne pochodzi skąd: iż w
r. 1789 Komisarze Łuszczyjnie; niepostępują-
ce wreszcie jednako, ustanowili ten po-
datek z dwójga gruntów o których się mówi,
nie ustanowiwszy go z innych. --- 64.

Gdy łanowe pobiera się za posiadanie
gruntu w zastępstwie odbywanej z niego,
a wyżej wyjaśnionej powinności, nie jest
prosto podatkiem, ale raczej czyniszem; ja-
koż z niektórych gruntów zamieniono je
na czynsz. --- 65.

D. Kontyngens Siwerunkowy.

Według Budżetu r. 1859 wynosi
ten podatek:

Od Dworów i probostw ——— rrr: 338,552 — 82 $\frac{3}{4}$

Od włościan ——— „ 519,330 — 2

Łącznie ——— rrr: 857,882 — 84 $\frac{3}{4}$

oprocz podwyższenia od dworów
i probostw pobieranego wynoszą-
cego rrr: 338,552 — 82 $\frac{3}{4}$.

Suma rrr: 338,552 — 82 $\frac{3}{4}$ pobiera się:

od Dworów ——— rrr: 322,889 — 7 $\frac{1}{4}$

Z posiadłości Dąbrowskiej — 15,653 — 7 $\frac{1}{2}$

Suma rrr: 519,330 — 2 pobiera się:

Z wsiów ——— rrr: 480,520 — 16 $\frac{1}{2}$

Z miast ——— „ 38,809 — 85 $\frac{1}{2}$ — — — — — 66-67.

Podatek ten powstał w epoce b. księcia War-
szawskiego podczas wojen Napoleoniskich.

Gdy Skarb Krajowy nie był w stanie kupować
rywności i furaku dla wojsk, kazano miesz-
kancom dostarczać na tę potrzebę produktu
co zwano się Linderunkowem. Dostarczano je
najprzód wojsku francuzkiemu, potem krajo-
wemu. Jest ślad w ówczesnych rozporządze-
niach Krajowych, iż miało płać na te pro-
dukta, ale to nie przyszło do skutku, zaś
Uchwała Sejmu r. r. 1809 ramienia ich do-
starczenie w bezpłatny obowiązek mieszkań-
ców. Rodzaje tych produktów dostarczali
się, wieszane, były: żyło, prozemia, owiec, siano,
i stoma, których ilości równą z całego kra-
ju dostarczać się powinna, oznaczyła Uchwa-
ła Sejmu r. r. 1811.

Wobec tego na cały kraj oznaczono, rozdzie-
lita postanowienie Królewskie ad. 29 lutego
1812 r. na ówczesne Departamenty, zaś

zasł' ilości na każdy Departament w rozdziale
tego przypadku, polecito rozłożyć na powia-
ty, w powiatach na dwory, włościan i proboszczów,
w stosunku do ogólnego wysiewu wło-
wu spisanego w r. 1810 z wyłączeniem lnu, ko-
nopi, rzepaku i kartofli. --- 68-69.

Nie wszędzie jednakże rozkład takowy
w stosunku dopiero rzekomego wysiewu do-
pełniono. -- W Departamencie ptockim, dłu-
niejszej Guberni wzięto stosunek do przestrze-
nia liżaj jak na włoki Magdeburckie $1\frac{1}{2}$
dresiatyn; wprawdzie nie z pomiaru, ale
uwzględniając każde rs. 7-20 dochodu wyłączenie
z gruntu do podatku ofiary obliczonego na
jedną włokę, a gdzie ofiara nie była usta-
nowiona, biorąc tylko sa włoki; gdzie je-
dnakże w Sustrajach rs. 1739 była wykaz-
ana ilość gruntu włościanckiego, tam jak
wprost na włoki obliczano. --- 69.

W powiecie Lubelskim wzięto stosunek
co do dworów, do podatku ofiary, co do wło-
ścian i miast do podatku podymnego. --- 69-70.

Obowiązek dostarczenia produktów dla
wojska, od epoki b. króla Stanisława warszawskiego
przebiegał do epoki teraźniejszego Królestwa
polskiego i produktów te jeździły w pierw-
szej połowie 1816 r. dostawiane były do Ma-
gazyńów Prządowych w naturze. -- od wstąpi-
nia drugiej połowy tego roku, zamiennie
na opłatę pieniężną, po cenach ukazem
Najwyższym z d. 31 Sierpnia 1817 r. wskaza-
nych, mianowicie: ---
12 Sierpnia

Korbei-jedeni rýta po ——— rrv: 1-80.

" " proxenicy " ——— " 2-90.

" " Owasa " _____ " 1-20.

centinar jeden siara " ————— " ——— 45.

" " stormy " ————— " ————— 30.

Suma pieniężna z tej zamiany dla Skar-
bu wyznikła, czyniła przeszło 1,285,640
- 95 rocznie, i miała trwać tylko przez rok je-
den, od 1. Czerwca 1816 r. do końca Maja 1817 r.;
lecz niewrócono już do dostawy produktów
w naturze, w miejsce których optata pier-
niężna przeciągała się od roku do roku,
zamienita się z czasem w stały podatek
z nazwą kontryngensu diwerunkowego, ja-
ką nosi dotąd. — — — — — 72-73.

W owym czasie mianowicie: tekst, od wstąpienia
1819 r. poczynając, ceny targowe produktów ro-
lniczych, przez ciąg lat kilku po sobie idzą-
cych, były niskie, niższe mianowicie od wy-
mienionych wyżej cen, podług których pro-
dukta dla wojska dostarczane, na opła-
tę pieniężną wymienione zostały. Mo-
narcha rasył zwrócić na to uwagę swo-
ją, iż tego to Najwyższej Woli, $\frac{1}{3}$ części
opłaty o której tu mowa, czyli Kontyngen-
tu diwersyfikowanego, w r. 1820 w poborze za-
wierzano, i podatek ten w tak umniejszo-
nej ilości pobierał się aż do wstąpienia
roku 1848 ----- 73-74.

Od włośnie r. 1849. Najwyższy Ukaz,
podwyższający do czasu uposażowania po-
dymnego i ofiary, z Kontyngensu Siwceru

Siwerunkowego o drugie tyle, ale tylko pobiera-
nego od Dworów i Dużowienstwa, zwanego je-
dnym wyrazem „Dworaki” zaś pobierane 2/3
części od włościan i miast, nazwane jednym
wyrażeniem: „Kontryngens Siwerunkowy wło-
ściański” pozostały bez podwyższenia. --- 75.

Kontryngens Siwerunkowy płaci katolicy kło-
kalwiek posiada ziemię uprawianą, w r. 1810.
pod zarzew, wyjąwszy grunta Dworskie, do za-
kładów dobroczynnych, jako od opłaty podat-
ków wyjątkowych, należące. --- 76.

Ponieważ Kontryngens Siwerunkowy jest
podatkiem rozkładowym, i dozwolonym rozka-
to przyjmowanie skarg od Kontrybucentów
na przekierowanie ich rozkładem, przeto Rada
Administracyjna decydowała w r. 1837 i by
skargi te, nie na drodze sporno-administra-
cyjnej, lecz na zwyczajnej administracyj-
nej, według ogólnych przepisów Skarbowych
początkiem były, a to bez względu na
skółkiem tego, Kontryngens Siwerunkowy
zmniejszeniu lub zwiększeniu ulegać będzie. --- 76-77.

Podatek ten więcej jest rozkładem grunt-
owym niż dochodowym. --- 77.

Co. Ciepłowe i Młynowe dawne.

Dwa te rodzaje podatków, pobierają się
w system potawienia z sobą, i niemał ma-
terjałów z którychby wiedzieć można, ile
osobno jeden, a ile drugi wynosi. --- 77-78.

Obadwa one nie wiele skarbowi przy-
noszą, bo tylko według Budżetu w. 1859 je-
dnej Guberni Auguszkowskiej całej i w jednym

tylko p^o Białskim Guberni Lubelskiej; ra-
zem tu i tam od 294 szeregulowych kontybu-
entów

78.

Podatek czołowego, sięga drugiej połowy XVIII
wieku. Tworzył się pierwotnie Szeleżinem z po-
wodu, iż pobierał się 10^{ty} szeląg od ryzku nali-
kieracki i innych trunkach, później, przywią-
zano go do wszystkiego dochodu propinacyjnego,
przydawkę mu nazwę czołowe

78-79.

Młynowe dawne powróciło się od r. 1776, a by-
ło ustanowione od młynów zbożowych wodnych
i wietrznych. Młyny wodne, płaciły ten po-
datek od kół, a stopa onego rachosowania, by-
ła do obfitości wody, najniższą wyniosła
rr: 1-50 najniższą kop. 60 od jednego koła w je-
dnym tylko kółku rr: 2 k. 40. Młyny wietrz-
ne płaciły go od kamienia, pół k. 90 od jednego.

79.

Czołowe i Młynowe dawne, pobiera się obe-
nie tylko w tej części hetmańskiego Kró-
lestwa Polskiego, która podczas ustanowienia
tych podatków, należała do H. A. Litewskie-
go z powodu: iż przy obliczaniu dochodów w
r. 1789. do podatku ofiary, potrzebno je tam
od tegoż dochodu, i dla tego pobór ich nie-
byłalnie porostawiono. W części należą-
cej do tak zwanej Korony, pobórzenia
takowego nieuczyniono, więc czołowe i
młynowe dawne tu nie pobiera się.

79-80.

O Kanonach Młynów.

Przynosił ten podatek Skarbowi wielki
Budzieln r. 1859 rr: 6,749-4 również

81.

Przy obliczaniu dochodu w r. 1789 z ponia-
dłości ziemskich, dla opodatkowania go ofiary,

polichonom i dochód z mityniów, acz jest to raczej dochód z przemysłu - Uchyniono to zapewne dla tego, - iż w owym czasie, przeważano w dzie-
nawę mityny razem z propinacją za sumę
ryczałtową, rozdzielić się na te dwa ror-
dła dochodu zasadnicie nie dajęca.

Liczone wówczas dochód z następujących
rodzajów młynów: wodnych, wiatranych, de-
plaków, poluzków od fabryk odrębnych, step
do kark i oleju, tartaków.

Przybywających po roku 1789. młynów Prząd
dawnego Królestwa Polskiego, nie porządkat
do opodatkowania, nie porządkat ich tak-
że i Prząd Austryacki w czasie swego
nad wresia dzisiejszego Królestwa Polskie-
go panowania. -- Lecz Prząd Pruski, zamier-
zył był dochód z nich obłożyć podatkiem
ofiary, a tymczasem, nimby to uczynił, usta-
nowił od nich w resie Kraju przez siebie
porządanej opłate, kanonem zwana;

od młynów wiebrznych we wsiach, od je-
dnego ————— - rs. 2-70 do 4-50.

od młynów wiejskich w miastach o 1st
lub 2^{ty} kamieniach - - - - - nr. 2-25.

od młynów wodnych tak we wsiach jak
w miastach, od jednego po — nr: 4 — 50.

pozwalając Twładzy Skarbowej proponować większą opłatę, w miarę największego dochodu. — — — — —

Prząd Sięstwa Warszawskiego, utrzymawczy podatkki jakie rosła po Prządzie pruskim, utrzymał tem samem i kanon z młynów, a nadto wrak z temiki podat.

podatkami; rozciągnął go i do Kraju części wywrotnej
z pod panowania Austriackiego; niemał wszakże
kładu, aieby pobierał go w tej części od młynów po
r. 1789 przybyłych, — — — — — 83.

Gdy na segoz Obradu, kazano pociągnąć do
opłaty opłaty przedmioty po r. 1789 do końca r. 1806
przybyte, do opodatkowania mia. kwalifikujące
się, wskazano między temi przedmiotami i mły-
ny wodne, wietrzne i tartaki. — — — — — 84.

Przy obliczaniu dochodu z powyższych przed-
miotów, co dopiero w epoce królewskiego Króle-
stwa ^{Polski} masłapito, nie obliczono go z młynów któ-
re opłacały już Kanon, a więc; obliczono go je-
dy nie z tych, co ani opłaty ani Kanonu nie płać. — — — — — 85.

Młyny przybyte od 1. Sierpnia 1804 r. i ciągle
przybywające, również jak takie z dawniejszego
jerrze czas pochodzące, a nie opodatkowane,
władza Skarbowa pociągnęła i wciąż pocią-
ga, do płacenia Kanonu, jako to:

Wodne i parowe tak we wsiach jak w mia-
stach, od każdego kamienia — rrr: 4 — 50.

Wietrzne i deptaki od każdego
kamienia:

w Warszawie po ————— rrr: 4 — 50.

w miastach większych, po — „ 2 — 40.

„ mniejszych, po — „ 2 — 25.

we wsiach ————— „ 2 — 70.

Tartaki we wsiach i miastach od

każdego pity, po — — — — — „ 4 — 50. — 85 — 86.

Nie pociągają się do żadnej opłaty mły-
ny przy rękodzielniach, stanowiące ich skła-
dowa część, do których wszakże nie biera, nie będą-
ce przy browarach i gorzelniach zwykłe deptaki. —

Te młyny, od dochodu których, ustanowiona została ofiara, chociażby upadły, ofiara nie zmniejsza się, wykazując jedynie młyn stanowił główny dochód parafii ziemskiej; te zaś, z których pobiera nie, kanon, jeśli upadają, kanon z nich pobieranym być protestuje

- 86-87-

II Kwestye de-

cyzys wymagające.

jace.

Jest 16. kwestyi, które wypada wprzód rozważyć i zdecydować niż przystąpi się do wniosków, jak ma być uporządkowana ofiara.

Kwestya 1^{sta}

Czy podatek gruntowy, mający się ustanowić skutkiem uporządkowania dotychczasowego podatku ofiary, ma zastąpić inne podatki uwarowane dotąd za gruntowe, mianowicie:

Kontyngens Siwerunkowy,
Subsidium Charitativum,
Łanowe,
Ciepłowe i młynowe dawne,
Kanon z Młynów?
lub też

czy te 5 rodzajów podatków, mają być obok niego porządkowane, przy potrąceniu z niego ich wypry, lub też jej potrącenia?

- 87-

Opinia wyraża się tak, iż gdy na jedno i toż samo źródło dochodu niemamy usprawiedliwionej potrzeby wkładać różnego nazwania podatków, to wypadatoby:

Kontyngens Siwerunkowy, jako podatek ciepłowy, zastąpić podatkiem gruntowym z uporządkowania ofiary wyniknąć mając.

mająym, a to wreszcie tam, gdzie dopiero rzecz-
ne porządkowanie miejsce musi będzie. --- 88-89.

Subsidium Charitativum, zastąpić podobnie-
łym podatkiem, jeśli posiadłości ziemskie Du-
chowieństwa poddane zostaną porządkowaniu
ofiary. --- 89-90.

Łanowe które jest raczej czynszem niż podat-
kiem, uchylić, a w miejsce jego ustanowić pod-
atek gruntowy, z tem zastrzeżeniem, że tam gdzie
ono, i z niem rarem inne podatki dotychczas
płatne, wynosilyby więcej niż podatek grun-
towy według normalnego pravidła, ustanowi-
cie mający, tam dotychczasowa ich wykre w po-
datek dopiero rzeczoną zamienić. --- 90-91.

Cropowe i młynowe dawne. Z nich pierwsze
zastąpić podatkiem gruntowym, drugie w tym
tylko razie, jeśliby optata od młynów, za ro-
dzaj podatku gruntowego uważana, by miała. --- 91.

Kanony z młynów jako będących składami,
lub przyrządami fabrycznemi, nie zastępować
podatkiem gruntowym, lecz ustanowić z nich
oddzielna, Młynowem zwana, optate, ze wzglę-
dem na ich rodzaj i położenie miejscowe. --- 91-92-93.

Jeśliby sadecy dowano: iż Montyngens Si-
wenunkowy, Subsidium Charitativum, Łano-
we, Cropowe i Młynowe dawne, mają porządek
jak są, oddzielnymi podatkami, w tym razie,
powinny by być stracone z podatku grun-
towego, jaki z uporzędkowania ofiary, i skutkiem
ogólnego pravidła do tegoż uporzędkowania
przyjąć się mającego, wyniknie. --- 94-95.

Kwestya 2^a

ponieważ podymne i warwark, są, już

osobno uporządkowane i w pobór wprowadzone, czyli więc tam gdzie dochód osiągnięty jest z gruntu, a one źródło zaspokojenia swego, mają w tym tylko dochód, należy je zastąpić podatkiem gruntowym od tegoż dochodu ustanowić się mający, lub też pozostać winny obok tego wypadku jak są, przy potrzebie ich z niego? --- 95.

Opinia wyrażona jest następująca:

a) iż gdy we wsiach podymne i szarwark są, podatkami gruntowymi, więc zastąpić je tam powinien przyjęty podatek gruntowy, w miastach zaś powinny być pozostać jak są. --- 95-96-97.

Jednakże wypada dopuścić pewnych modyfikacji jako to:

a) iż jeśli podatek gruntowy nie będzie stanowiony z dochodu lub wartości zakładów przemysłowych na wsiach, w tym razie, podymne i szarwark, do zabudowań ich przywiązane, powinny pozostać oddzielnymi jak są, podatkami --- 98.

b) iż pomimo że zdatury się może we wsiach z rzadkowych właścicieli ziemnych, iż na właściciela takiego mniej wypadnie do płacenia podatku gruntowego, jaki z przyjętego ogólnie przy porządkowaniu opłaty prawidła wynosi, niż wynosi dotychczasowe podymne i szarwark, ludziez Kontyngens Liwerunkowy, podatkiem gruntowym zastąpić się także mający, poprzestać na cyfrze jaka się okaże. --- 98-99-100.

Terleli wznianem będzie ze podatki podymne i starwark, nie mają być zastąpione w posiadaniach ziemskich, podatkiem gruntowym, w takim razie, one z przysiętego podatku gruntowego, potrącić należy wśródzie tam gdzie dochód gruntowy będzie jedynym źródłem opłaty wszelkiego podatku, które do potrącenie jednakże nie byłoby możliwem w przypadku wyżej ad b wymienionym. --- 102.

Kwestya 3^a

Czy mający wyniknąć z uporządkowania ofiary przysięty podatek gruntowy, należy ustanowić lub nie z gruntów posiadanych przez włościan i kolonistów, nieplacących teraz ofiary? --- 103.

Opiniuje się: iż włościanie tak pańszczyzniani jak czynszowi, dopóki przez okupienie nie staną się dziedzicznymi właścicielami gruntu przez siebie posiadanego, nie powinni być podlegani do opłaty podatku gruntowego, bo i dotychczasowej ofiary nie płacą. --- 103. 104. 105. 106.

Wypada pozwolić właścicielom ziemi przenosić na swych włościan przy ich swobodzeniu od pańszczyzny i części podatku gruntowego, a to na włościan już istniejących, obok zastawienia ich, przy opłacie podymnego, starwarku i kontyngentu diwerunkowego, zaś na nowo na gruntach dworskich, wiejskich, bez obowiązku płacenia byłych 3^{ich} podatków. --- 106-107.

Terleli włościanie, według niniejszej opi-

opinii, nie będą pociągnięci do opłaty podatku gruntowego, w tym razie, pozostawić ich należy przy dotychczasowym obowiązku płacenia podymnego, szarwarku i kontyngensu diwerunkowego, a tylko pobór kontyngensu diwerunkowego na nowo rozstrzygnąć. --- 108-109.

Kwestya 4ta

Czy ma być porządkowany podatek ofiary, ten tylko, co pobiera się z posiadłości ziemskich świeckich, czy także i z takichże posiadłości do Duchowieństwa należących?

A jeśli nie miałyby być porządkowane, pobierane z tych ostatnich, to, czy raczej porządkowania ofiary pobieranej byłoby z tych posiadłości, z których Duchowieństwo samo bezpośrednio użytkuje, poddać zaś uporządkowaniu pobierana z posiadłości, które mi Skarb na rzecz ogólnego funduszu Duchowieństwa karząca, tudzież z posiadłości użytkowanych na rzecz tegoż funduszu przez prywatne osoby i z posiadłości do Duchowieństwa Krakowskiego należących? --- 109-110.

W opinii o tej kwestyi jest mowa najprzód wyjątkowo o Duchowieństwie Rzymsko-Katolickim; gdyż co do prawosławnego i ewangelickiego, będzie niżej mówić się osobno, a co do starozakonnego i Mahometanckiego, rzadko nie razodzi kwestja. --- 110-111.

W pomiędzy w łamach należących do Duchowieństwa Rzymsko-Katolickiego, lub które dawniej do niego należały, i opodatk.

wane są opiera jako Duchowne, jest częścią
w bezpośrednim porządku tego Duchowien-
stwa; czyli w zarządzie władz Państwowych,
jako to, posiadłości ziemskie i fundusze po
Duchowienstwie supprimowanem, posiadłości
ziemskie Biskupstwa Krakowskiego i Lubel-
skiego; czyli stała się własnością Skarbu,
to jest, fundusze po Duchowienstwie poznań-
skim, za które dał skarb Duchowienstwu
lutejszemu wynagrodzenie; czyli na koniec
zamieniła się w prywatną własność: - - - 111. 112. 113. 114.

Cyfra rowna ofiarę, pobieranej od tej izby
si w tamois Duszowieństwa Rzymko-Kato-
lickiego, która w bezpośredniem jego po-
nawianiu kosztuje, wynosi, jak raz powyżej wy-
kazanem było r. 65, 230 - 52. która pobiera
się:

od Duchownictwa Nielejzego Krajowego -

NY 55,373-88.

" " Krakowskiego " 9856 - 64. - 115-116.

*Są jenerze w Królestwie Polskiem po-
 miastorci) ziemskie i fundusze należące w prawdzie
 do Duchowieństwa Rzymsko-Katolickiego,
 lecz z których dochód składany jest w Banku
 Polskim na procent, co ma służyć aż do nor-
 malnego uposażenia Duchowieństwa. Są
 to posiadłości i fundusze po Duchowień-
 stwie Austryackiem przebrane, odzie-
 ści których tylko pobiera się ofiara. --- 117-118.*

powzięły byt zamiar normalnego upo-
sazenia Duchowieństwa Rzymsko-Kato-
lickiego, który nie przyszedł do skutku,
a który jednakże byłko, jako nawieszony

uważać wypadu; a czy ze względu na niego, będzie wolać Rządu zastosować do tego Duchowieństwa porządkowanie ofiary, lub nie? Komisya R. S. W.; Dulhownych zdanie swe o tem otworzyć powinna. — Zamiar Łakowy nie nastręcza trudności do rzeczowego dopiero zastosowania, a sama sposobność zamienienia różnej nazwy podatków w jeden gruntowy, powinna być do tego obudzić dywizję w Duchowieństwie, a do tego by je ratyfikować, można by; co by wypadło więcej nań dopłacenia podatku gruntowego, niż wynosił podatek przereń dotychczas płacone, a podatkiem gruntowym zastąpić się mające, odstąpić na zasilenie funduszu uboższych proboszczów, których jest przeszło 200. — — — — — 119. 120. 121. 122.

Dalej wyrażono w opinii niniejszej: iż nie wypadu uważać na przygotaniu od podatku gruntowego Duchownych, którzy dotychczas wolni są od płacenia ofiary, ani czynić różnicy między temi, co mniej kochać płać ofiary od innych, a między wyżytkiem in-nemi, a jeśliby koniecznie trzeba było zachować dla jednych, względ dotychczasowy, to lepiej wyznaczyć ze Skarbu zasilek pieniężny odpowiedni znaczeniu dotychczasowej ulgi. — — — — — 123.

iż wypadu pociągnąć do opłaty dla Skarbu nie płać do tego ofiary dziesięciny ludzkiej meszne, lecz nie do opłaty podatku gruntowego, ale do opłaty osobnej — — — — — 124.

iż podobnie należą poddać osobnej opłacie, procenta od Kapitałów Duchownych

stwa Rzymsko-Katolickiego - - - - - 125.

z pozostałości po Duszowienstwie Austriackim^{ckiem} i pozostałości ziemskie, wypadła poddać opłacie podatkowej gruntowej, a procenta od kapitałów opłacie osobnej - - - - - 125.

nie ma wątpliwości, że jeżeli byliby wolałi Rządowi rozporządzenia ofiary do pozostałości ziemskich i funduszy Duszowienstwa Rzymsko-Katolickiego, to jednakże powinno to nastąpić względem tych pozostałości i funduszy, które nie są w bezpośrednim posiadaniu Duszowienstwa Katolickiego - - - - - 126.

że Duszowienstwo Prawosławne i Ewangelickie, nie powinno być wolne od przysługującego podatku gruntowego, a Ewangelickie w szczególności i od innych których teraz nie płaci podatków, chociażby Skarb miał mu dawać, podobnie jak daje prawosławnemu, odpowiedni na ich opłatę zastatek. - 126-127.

Kwestya 5ta

Czy ofiara pobierana z dóbr rozdawanych w epoce Licztwa Warszawskiego, zwanych dobrami Donataryjów francuskich, które ufrapierają się na aktach urzędowych, i co do niektórych dóbr ma za sobą Rozporządzenia Rządowe, może być poddana razmiernemu uporządkowaniu? - - - - - 127, 128.

Opinia wyrażona jest za poddaniem pod uporządkowanie ofiary z tych dóbr pobieranej a to z uwagi: że co do jednych, są ku temu zasady specjalne do nich odnoszące się, zaś co do drugich i w ogólności

co do wszystkich: iż postanowienie Królewskie w r. 1808 wydane, wyzreko: że one będą miały naturę dóbr Szlacheckich prywatnej; i obowiązane będą tylko do takich podatków i ciężarów jak dobra Szlacheckie w Kraju; a także rozwariając rzecz tę ze stanowiska Państwowego, opodatkowanie przedmiotów, nie powinno być owarunkowane nadnemi aktami i przywilejami; bo podatek jest powszechnym obowiązkiem mieszkańców, mającym dotykać wszystkich bez wyjątku według jednakowych zasad. --- 129. 130. 131. 132.

Kwestya 6ta

133. 134. 135. 136

137. 138. 139. 140.

Czy ma być porządkowana, ofiara pobierana z majątności składającej się z Sielstwa Łowickiego: ludkie i posiadłości Sielce pod Warszawą, i z majątności Łazienki w Warszawie, będących w rękach Najjaśniejszego pana Władcę. --- 140.

Opinia wyraża iż lubo Rada Administracyjna, mając przedstawione sobie w roku 1837 zapytanie: czy pobór ofiary z dóbr Sielstwa Łowickiego ma na przyszłość następować w stopie 2%, od czystego dochodu, jak pobiera się ten podatek z dóbr prywatnych, lub też w stopie 5%, jak pobiera się dotąd, wzniata podwyższenie stopy z uwagi że Sielstwo Łowickie, jest własnością Korony, za rzecz niewłaściwą, i lubo decyzyję tę wola Najwyższa zatwierdziła, co zdaje się wyłączać od porządkowania ofiary pobieranej z Sielstwa o królem

się mówi, gdy jednakże pomimo to, po przy-
wiedzionej dopiero dekurji, rozciągnięto do
tegoż Xięstwa pobór podwyższonej ofiary i Kon-
tyngensu Siwerunkowego Dworskiego, dotąd trwa-
jący, a także zastosoowano do niego uporządko-
wanie podatku podymnego, i Administra-
cja jego nie podniosła o to reklamacji, a co
jest dowodem, że pomniejszonej dekurji nie u-
ważano za niewzruszoną, przeto nie wy-
padałoby wyłapać dóbr tyle razy rozczone-
go Xięstwa od porządkowania ofiary, cho-
by nawet przyszło wyznaczyć z ogólnych kiro-
det Skarbu fundusz na opłacenie tego co by
Xięstwo obowiązane było płacić tytułem po-
datku gruntowego więcej niż płacił dotąd
ofiary i innych podatków, podatkiem grun-
towym zastąpić się mających — — — 140 141. 142. 143. 144.

Kwestya 7^a

Czy ma być poddany opłacie podatków
gruntowego Instytut Gospodarstwa wiejs-
kiego w Marymoncie? — — — 144.

W opinii wyrażono: że z własności Insty-
tutu tego wypadłoby ustanowić podatek grun-
towy już dla tego samego, aby przy stanowi-
niu onego porządku mabej jawną wartość po-
siadłości ziemskich tegoż Instytutu, i nie
przechodzić otrzymywania wiadomości o ogół-
nej wartości ziemi w Królestwie, jaką za-
mierzają powziąć przy porządkowaniu
ofiary. Lepiej by nawet dać będącemu w
mowie Instytutowi odpowiedni zarządek
ze Skarbu na opłacenie tego co by więcej
niż dotąd płacił miał, niż czynić wyję-

wyjątek od powszechnego pravidła --- 144-145-

Kwestya 8

Czy podatek gruntowy ma być ustano-
wiony z posiadłości ziemskich Państwowych. --- 146-

Opinia przemawia za ustanowieniem po-
datku gruntowego z tych posiadłości, chociaż-
by takowy nie był pobierany do Kasa i przed-
linia; pozostawał w Kieżgach i Rachunkach Skar-
bowych. Dwie okoliczności wymagają tego,
to jest, aby gdy, jak się już wyżej mówiło, za-
mierza się przy porządkowaniu ofiary, po-
znać wartość ziemi ogólną w Królestwie, na
której przypły podatek gruntowy opierać się
ma, nie wyrażać od tego posiadłości o kło-
te i kłidzie, aby powtórę mając wartości
tych posiadłości, wyznaczyć za zasadę do
odnawiania porządku w Towarzystwie
Przedyskusem, na te posiadłości raz i znowu. --- 146, 147, 148, 149,
150-

Kwestya 9ta

Czy ma podlegać porządkowaniu ofia-
ra z tych posiadłości ziemskich Państwowych,
w wieżyskiej dzierżawie zostających kło-
tych kontrakty dzierżawne obejmujące wa-
runek:

nie powiększenie podatków istnieją-
cych, lub ustanowienie nowych, bezprze-
tylko dobykato dobyd z nowych
przedmiotów?

i czy porządkując ofiarę tak z tych, jak
i z innych podobnego w nich kontraktach
warunku, nie mających posiadłości wie-
żyskiej wydzierżawionych, jeśli by oka-
zało się, iż z niektórych, podatek gruntowy,

miniejma Skarbowi przynosiłby zys, niż to co się dotychczas, jako podatek z gruntu pobiera, należy różnicę w takim razie dodać do wyroku dietiawnego, lub ją pominać? — 150.

W opinii wyrażono: iż wiecześnie dietiawy porządku ziemskich Pradewych, wzięty początek na Rozd. Pruskiego, gdy panaował nad częścią dzisiejszego Królestwa Polskiego, na Siewła Warszawskiego nie miały miejsca, ponowitę się w epoce Królestwa, ustaliły r. 1828 a teraz wydrietawiają się, tylko wiecześnie płace po miastach, grunta między prywatnemi leżące, młyny, karkaki i inne pojedyncze Zakłady. — 151.

Kontrakty zawarte o wiecześnie dietiawy, jedne obejmują w sobie warunki ponownienia wszelkich w przyszłości podatków, drugie żadnej o podatkach nie czynią wzmianki, w innych nakoniec napewniono: iż powiększenie dawnych, lub ustanowienie nowych, dobytek może jedynie dochodzić z nowych obiektów. — 152.

Ofiara z wiecześnie dietiaw przynosi Skarbowi mało co więcej również nad 11: 4, 600; stopa jej różna jest jako to:

$\frac{5}{100}$ od dochodu anuylagami ekonomicznemi wykazanego.

$\frac{10}{100}$, $\frac{24}{100}$ i $\frac{50}{100}$ od dochodu w r. 1789 obliczonego. — 152-153.

Kontrakty wiecześnie dietiawne obejmujące w sobie napewnienie, iż podwyższenie podatków, lub ustanowienie nowych, może tylko dobytek dochodzić z nowych przedmiotów

ków, nie powinno by wpływać na ogólne doposażenie ofiary przyjął się mające prawo, gdyż prawo podatkowe, jako powstające mające na cel utrzymanie bytu powstającego społecznego, jest i powinno być wyższe nad wszelkie umowy i przywileje. Sposób ten uwarowania rzeczy, objęta w sobie Decyzja Rady Administracyjnej wydana w r. 1850, przy rozstrzygnięciu kwestji o wtaiowości poboru ofiary podwyższonej z tych dóbr Donatarjów Pruskich, względem których przy darowaniu ich powiedziano, że ustanowione w nich opłaty, podwyższone nie będą. Albo później, to jest na początku 1852 r. J. O. S. Namiestnik Królestwa, na skutek reklamacji dwóch wiejskich dzierżawców, którzy mieli w tych kontraktach pomienione wyżej zapewnienie, tudzież, na skutek opinii Komisji R. P. i S. Karłow, Kazał im, i innym w tem samym położeniu będącym, jeśli by zgadali pobór podwyższonych podatków zawieść, to jednakże zawiezenie, jako tylko zawiezenie nie przesądza zamiaru stałego uposażenia ofiary i skutków jakie z niego wynikną.

154. 155. 156.
157. 158. -

Skoro wyrażito się powyżej zdanie na przyłożeniem ogólnego prawidła podatkowania ofiary do wiejskich dzierżawców, bez względu na osnovę stwarzających im kontraktów, to, jeśli podatek gruntowy okazał się mniej wyzód ofiary i innych podatków bym podatkiem zastąpić nie mających, a do których przez nich płaconych, nie powinno by to mieć wpływu.

na podniesienie im wieczyściego czynszu — 159.

Kwestya 10ta

Czy należy poddać pod uporządkowanie opiarę, pobieraną z dóbr po r. 1831. przez Państwo rozdawanych, czyli podług wydanego wyrażenia, od Donatarjuszów teraźniejszych, i czy wrzecz jesti podatek gruntowy wynikający majzycz dopiero ze nowego uposażkowania, a ile dobra o których, mowa poddane mu będą, okazy się przewyższają dotychczasową opiarę i inne podatki przez Donatarjuszów płacone, a przerechnaże się majzecz, powinien ponosić do włościan być na Donatarjuszów w całkowitej jaka wypadnie cyfrze? zaś wrzecz, jesti by się okazał mniejszym od tejże opiarę i podatków, czy Donatarjusze mają płacić Skarbowi wypływającą z tej różnicę? — 159-160.

W opinii wyrażono:

iż według Art. 4 Najwyższych Ukazów, dobra sposobem darowizny nadających, a jednakożych co do wszystkich dóbr darowiznę tę otrzymujących, obdarowany, winien ponosić tak istniejące, jak i w przyszłości, ustanowić się mogące podatki i obowiązki. — 160-161.

iż według Art. 13^{tych} Ukazów, obdarowany winien wnosić do Skarbu procent od $\frac{1}{4}$ części pozostałego przy gruncie kapitału, okupujecego powinności włościan względem Dworu, co nazwane jest kwarta. — Jaki procent ten powinien płacić włościanie obdarowanym a obdarowani wnoszą go do Kasy Skarbowej, dla skreślenia drogi bierze się go wprost od włościan. — 161.

iż obdarowani dobrami, na opłatę Skarbowi

ofiary, mają dany fundusz w dobrach, a na opłatę innych podatków, otrzymali go w tym sposobie: iż gdy dzierżawcy dóbr darowanych, którzy je przed darowaniem trzymali, mieli obowiązek płacenia tych podatków osok czynny dzierżawnego, który już ze względu na takowy obowiązek był skanowiony, a suma równa, do wysokości której dobra w swej pieniężnej wartości obdarowanym nadawane były, wyrażowana; została właśnie na podstawie dopiero szacowanego czynszu; przeto w skutku wyrażowania tej sumy znalazł się, wzdanie fundusz w wartości dóbr na opłatę podatków o jakich mowa - - - - - 162.

iż według tego, co się dopiero powiedziało, obdarowani w chwili oddania im dóbr darowanych, nie więcej do Skarbu w tamtej kwocie nie wpłacili, niż samą kwotę - - - - - 162.

iż gdy od r. 1849 podwyższone zostały podatki, niektórzy obdarowani, zanieśli reklamacje przeciw żądaniu od nich opłaty tych podatków, twierdząc, że opłata takowa wyzerpuje im sumę, w dobrach darowanych; Rada Administracyjna w r. 1850 na wniosek Komisyi R. Pi. Skarbu, pozwoliła przynosić tym którzyby wialali się, taką, w podwyższonej ofierze ulgę: iżby sumę dorównała, potrzebę z funduszem danym na opłatę ofiary, zaś od ogółu stałby wynikłego potrącić kwotę, a od reszty porostającej obliczyć 24 $\frac{1}{100}$ na ofiarę; poczem rezultat tego obliczenia porównał z dotychczasową ofiarą, która się okazała się większą, przemieścił ją pod

był przewyżki dochodów dla skarbu, za czem
pojdzie, że gdy dotychczasowa ofiara zmniejsz-
yła się, zmniejszyć się także i jej podwyższenie.
Tune podatki podwyższone, Rada w moc art. 4°
pomienionych Ukazów Najwyższych, postanowiła bez
odmiany, jako obowiązek obdarowanych, . 162-163.

że dobra obdarowanych powinny być pod-
dane uporządkowaniu ofiary, a to pomimo: że
podatek gruntowy, z uporządkowania takowe-
go wynikać mający, byłby większy od dotychczasowej
ofiary, i od podatków nim zastępio-
wani być mających; w jakim zaś sposobie
ma być od nich konportowanie zastorowa-
ne, niżej w miejscu wojem pominie się -- 164. 165. 166. 167. 168.

że w przypadku gdyby podatek gruntowy
skarzał się mniejszym od dotychczasowej ofiary
i od podatków zastępień nim mających,
nie wypada sądzić, aby obdarowani wnosili
różnicę do Skarbu, gdyż to byłaby sprawiedli-
wość jednostronna, i odróżniało by się ich
dobra od dóbr prywatnych. -- 168. 169. 170.

Kwesya II^a

Czy dobra Golań w Guberni Lubelskiej
leżące, darowane zmarłemu dzieciu Warsze-
wskiemu hr. Paszkiewiczowi Ływanickiemu,
mają być poddane pod uporządkowanie ofiary? - 170.

Opinia wyraża: że gdy dobra te płać
ofiarę w stopie 10° od dochodu w r. 1837, obli-
zonego, nadane zostały na kupetną, nieo-
graniczoną i nie wstrużoną własności pry-
watnej, to nieulega wątpliwości: że ofiara
w nich pobierana, może i powinna być pod-
dana pod uporządkowanie. -- 170. 171.

Kwestya 12ta

Czy maja być poddane opłacie podatku gruntowego, jaki wyniknie z uporządkowania opłaty:—

1. posiadłości ziemskie niegdys Rządowe a teraz będące:

a w posiadaniu lennem

b w posiadaniu uprzywilejowanym, dzierżmnym, wieczystym, dożywotniem.

c w posiadaniu wieczysto-rynkowym.

d w posiadaniu emfiteutykcznym. —

2. posiadłości niegdys do Dufowienstwa należące, następnie przejęte na skarż, a ostatecznie:

jedne razowo dzierżawione.

drugie na własność prywatną sprzedane.

trzeci na opłatę rynek włościanin oddane lub rozkolonizowane. —

inne na stałą darowiznę przeznaczzone. —

inne jeszcze, na wytek stwiby Rządowej, i jednemu z miast fabrycznych oddane? — — — — — 172.

W opinii wyrażono:

i w posiadaniu lennem jest tylko dwie posiadłości płacące opłatę w stopie 24 $\frac{1}{100}$ od dochodu w r. 1789 obliczonego, i wziętym nich, nie rażądziać na wątpliwość, że poduporządkowanie opłaty poddane być powinny. — 172-173.

ii w posiadaniu uprzywilejowanym, dzierżmnym, wieczystym i dożywotniem, jest posiadłości 17, a są to Wójostwa, Sotły, Stwa i Łany wybranieckimi zwane, tak

drobne, i z ofiary ze wszystkich, razem wynosi rocznie tylko rs: 39-88 $\frac{1}{2}$, a płacona jest z jednych w stopie 10 $\frac{1}{100}$ od dochodu w r. 1789 obliczonego z drugich w stopie 24 $\frac{1}{100}$ od tegoż dochodu, z innych w stopie niewiadomej. - Niektóre z nich płacą obok ofiary kwartę, Tanowe, czynsz i do takich tylko słomje się niniejsza kwestia, gdyż w dozwolby nie nadchodzi wątpliwości, iż pod uporzadkowanie ofiary poddane być mogą, a i w opłacie kwarty, Tanowego, i czynszu, nie należało by znajdować przeszkody do tego porządkowania, nawet gdyby z niego wypłynął większy podatek gruntowy, niż wynosi dotychczasowa ofiara i inne nim zastąpić się mające podatki, nawet, gdyby w takim razie przyto obniżyć kwartę, Tanowe lub czynsz.

173. 174. 175.

i z w posiadaniu wieczyście czynszowem rs. 4 wójkoltwa, z których 3 płaci ofiarę w stopie 24 $\frac{1}{100}$ od dochodu w r. 1789, obliczonego, 4ta zaś w stopie 5 $\frac{1}{100}$ od dochodu obliczonego przy oddawaniu ich w posiadanie herazimiejskiego, jest dalej w takimże posiadaniu, posiadają od lasów Bradowych oddzielona, płaćca tylko tem ofiary rs: 4-50 rocznie, ale w jakiej stopie i od jakiego dochodu, niewiadomo, a co do wszystkich, niepowinnaby zachodzić trudności w poddaniu ich opłacie podatku gruntowego. - 176. - 177.

i z w posiadaniu emfiteutykcznem jest 6ta posiadłość z których dwie płacą w stopie 24 $\frac{1}{100}$ od dochodu w r. 1789 obliczonego, 4ta zaś w stopie 5 $\frac{1}{100}$ od dochodu obliczonego przy oddawaniu ich w posiadanie, już to na lat 25.

już to na 30 i 50 z prawem odnowienia przysię-
 leju, bubez wzmianki o tem prawie. — Ponieważ
 w kontraktach, zastępowo wyrażenie obowiązków
 opłacania przez posiadaczy przysiężnych podatków,
 które mogą być poddane opłacie podatku grun-
 towego; a jak nie mogą mieć ulgi, gdyby ten
 podatek wynosił więcej, niż dotychczasowa
 opłata i zastąpić się nim mające podatki,
 tak nawzajem nie wypadła od nich nie za-
 dać dla Skarbu, jeżeli by wynosił mniej. — 1778. 178. 179

z posiadłości niegdys do Duchowień-
 stwa należące, a będące teraz w posiadaniu
 innem, jedna oddana jest na użytek stu-
 zicy Rządowej, jedna oddana na własność
 miasta Łodzi, jedna oddana była na uży-
 tek ówczesnych Rządowych, inne własnościom
 rozdane, rozkolonizowane, wydzielawione,
 lub na darowiznę przeznaczone. Z pomiędzy
 nich wzniesionych, jedne płaci opłatę w stopie
 rozmaitej $\frac{10. 20. 24. 50.}{20}$; drugie jej nie płaci.
 Tych ostatnich, to jest nieopłacających opłat
 jest 13. — Są to Sołtyshwa i Wójlosłwa; kudyś
 jedna posiadłość nie nazwana, ani Sołtyshwem,
 ani Wójlosłwem. —

Z nich ta i o była oddana na użytek ów-
 cesnych Rządowych, podzielićby powinna
 zasadę, jaka i o do podatku gruntowego
 przyjmie się względem wzniesionych, in-
 nych własności Rządowych. Posiadło-
 ści własnościom rozdane i rozkolonizo-
 wane, czy będą powinny płacić ten po-
 datek, zatemie to będzie od rozwiązania
 kwestyi 3. — Posiadłości wydzielawione

zalecieć będzie od woli Rządu poddać opłacie podatku gruntowego o pomniejszeniu czynszu dzierżawnego o tyle, o ileby ten podatek wynosił, lub nie poddawać ich pod tę opłatę.

W pomiedzy placowych opłacie, postąpić by wypadało pod względem przysiętego podatku gruntowego, z temi co są wydzielone i na użytek służby Rządowej oddane, jak postąpić się z innemi posiadłościami ziemskimi Rządowymi. - oddane na darowiznę, podlegną prawidłu jakie się przyjmie względem dóbr po r. 1831. darowanych, o których jest mowa wyżej pod kwestyą 10ta. - Te co się stały własnością prywatną, będą jednakowoż wżyszkimi innemi własnościami prywatnymi w porządkowaniu ofiary traktowane. - - 179-180-181-182.

Kwestya 13ta

Czy mają być poddane uporządkowaniu ofiary dobra niegdyś Rządowe, przez

Rząd na własność prywatną sprzedane? - - 182.

Opinjuje się: że gdy w kontraktach warunkowych o kupno i sprzedaż tych dóbr, zawarowano: iż nabywcy ich ponosić będą na przyszłość wżyskie ciężary, jakie na majątki prywatne ustanowi Rządowemi, postanowione będą, to władza nie ma potrzeby w porządkowaniu ofiary, z tych dóbr pobieranej, i w ustanowieniu z nich podatku gruntowego - - 182. 183.

Kwestya 14ta

Czy mają być poddać opłacie podatku gruntowego posiadłości ziemskie i fundusze gołowe Turybulsów Dobrowyńczyk, Krajo-

Krajowych i Krakowskich?

185.

W opinii wyrażono: co do posiadłości ziem-
skich i funduszy gotowych, należących do In-
stytutów Krajowych: iż gdy dotychczas wolne
są od podatków Skarbowych, to wyjęte być by
powinny i od opłaty podatku gruntowego, jeśli
nie będzie wola Wyższa, dać tym Instytutom
również odpowiedni ze Skarbu na płaconie tego
podatku zastępczo, niż czynić wyjątek od ogól-
nego pravidła.

185.

Co do posiadłości ziemskich i kapitałów,
należących do podobnych, że Instytutów Kra-
kowskich, wyjaśniono: iż w r. 1836 raz to było
pytanie? czy one mają być porównane do
ponowienia ciężarów krajowych lub nie? i Pa-
da Administracyjna wyzreklamowała: iż
uwolnienie Instytutów Krajowych, tego so-
drzaju od opłaty podatków należy rozciągnąć
i do Krakowskich z uwagi, że wszelkie dogo-
dnosci udzielane Instytutom m. Krakowa,
spływa, w części na mieszkańców Królestwa,
którzy w bytowie Instytutów przysługują najdł. 185, 186, 187, 188.

Leżąc gdy z przejściem w r. 1846 m. Krako-
wa, używającego szczególniejszej opieki Mo-
narchów Królestwa Polskiego panujących,
pod panowanie Austryackie, zmieniło się
interes jaki mógł być w uwolnieniu kan-
celaryj Instytutów Dobroczynnych od pła-
cenia podatków i wstawiać ich w Kró-
lestwie będących, to zdaje się, iż posiada-
ści ich ziemskie powinny być poddane opła-
cie podatku gruntowego, a kapitały takiej
opłacie, jaka od kapitałów do Duszpasteri-

skwa materialnych postanowiona, będzie - - - - - 189.

Kwestya 15ta

Czy ma być poddana uporządkowaniu
ofiara pobierana z dóbr wiejskich przez Rząd
Pruski Rozdawianych? - - - - - 190.

Kwestya ta rozwiązała już stanowiąc w
r. 1850 Rada Administracyjna, decydując iż do-
bra te, obowiązane są do podniesienia bytu
wszystkich podatków i obowiązków, które pono-
szą inne dobra prywatne ziemskie, skąd
wynika: iż mogą być poddane bez przesko-
dy pod uporządkowanie ofiary; idzie tylko
o to aby mieć upoważnienie, do oddzielenia
ofiary z tych dóbr pobieranej od opłat dora-
znych tam, gdzie z niemi jest połączona,
a to według propozycji objętej wykazem u-
umyślnie w tym celu sporządzonym. - - - 191-192.

Kwestya 16ta

Czy w razie jeżeli podatek gruntowy
mający wynikać z uporządkowania ofia-
ry, skaze się w niektórych posiadłościach
mniejszych ziemskich od ofiary i od in-
nych zastąpić nie nim mających podat-
ków, ma być pomimo to w tej mniejszej
cyfrze swojej ustanowiony, lub też podnie-
siony do cyfry, jaka wynosi ofiara i inne
nim zastąpić się mające podatki? - - - 192.

W kwestyi niniejszej chodzi o to: czy uw-
wagi że wiele posiadłości ziemskich zmieni-
ło dawniejszych swych właścicieli, przez spole-
dactwo, darowiznę, spadek, ustąpienie, zapis, a
nabywcy ich objawiają o taką cyfrę podatków,
jaka się pobierała podczas objęcia, gdy

gdyby przywrócić podatek gruntowy okazał się
mniejszą od tej cyfry, otrzymaliby kosztem Skat-
ku, ulgę, im wcale nie należącą. wypadła w ta-
kim razie utrzymać taki podatek gruntowy
jaki skutkiem porządkowania opłaty na nich
przypadnie? lub też cyfrę, określonych wypad-
podatków porzucić, zamieniając ją tylko
na podatek gruntowy?

Opinia wyraża: iż ze względu że im mniej
porządku ziemian obciążono jest nieporząd-
kami obowiązkami, do rzędu których poda-
tki należą, tem łatwiej przychodzić może
do samostanowienia, dającą się krajowi, nale-
ży utrzymać taki podatek gruntowy, jaki
z uporządkowania opłaty wypadnie, chociaż-
by on okazał się mniejszym od dotychczas-
sowej opłaty i podatków nim zastąpić się
mających, niezwierając na to, iż Skarb bez-
dnie miał nieco mniej, gdyż on przy ogólnem
bogactwie krajowem, drobnemi widokami
nie paraliżowaniem, może otrzymać inne-
mi kanałami dla siebie daleko więcej niż
tu opuścił.

192, 193, 194, 195.

III. Wniosek do sądu

sady i sposobu uporząd-

kowania opłaty i wykony-

wania poboru podatku

gruntowego jaki z po-

ządowania tego powstał.

W wywodzie historycznem opłaty i po-
datków za gruntowe uważanych, i przedsta-
wieniu do rozwiązania kwestyi jakie się
nastroszyły, przytaczano z kolei do wnio-
sków powyżej określonych, a mających naj-

najsamprzód na celu wykreślenie: do jakiego przedmiotu ma być przywiązany pobór podatku gruntowego, jaki wyniknie z uporządkowania opłaty. - - - - - 196.

Trzy przedmioty wzięto pod rozważenie:

Dochód gruntowy,

Przestrzeń ziemi uklasyfikowana, co do rodzajów jej użycia i co do jej użyteczności, -
Wartości posiadłości ziemskich, ocenionych na kapitał pieniężny, od którego procent, wynobraciałby czysty dochód gruntowy, opodatkować nie mający.

Rozważenie pierwszego i drugiego z tych przedmiotów, obxernie wyłożone przywiodło do mniemania: iż śledzenie dochodu gruntowego w posiadłościach ziemskich, połączone byłoby z wielką trudnością, i przecież mogłoby nie zapewnić znalezienia prawdziwej jego cyfry; że więc zaniechać go wypada - - - - - 196. 197. 198. 199. 200.

Co do przestrzeni ziemi i jej klasyfikowania, chcąc ją porządkować trzeba by mierzyć, a do tego niemało w kraju odpowiedniej liczby geomistrzów, a z temi co są, dzieło powrótoby wodołóke. - Trzeba by oceniać jej użyteczność, co nie jest rzeczą łatwą. - przysłem możnaby do dokonania tego byłoby dla Skarbu znaczny. -
po pomiarze i uklasyfikowaniu, wypadałoby albo udeklarować do opodatkowania dochód z przestrzeni np z karidej dzierziatyny, albo podatek gruntowy, bez deklarowania dochodu, wprost od karidej dzierziatyny oznaczyć; pierwsze nie łatwe, drugie, w umiarkowaniu stopy poda-

201. 202. 203. -

podatku gruntowego; by to by może jeszcze trudniejsem. - A więc i przekształcenie ziemi, jako przedmiot opodatkowania zaniesiana, być by powinna. - - - - - 203, 204, 205, 206.

Gdy dwa dopiero opisane przedmioty, nie okazały się sprzeczne do opodatkowania, pozostał trzeci to jest wartość posiadłości ziemskiej na kapitał pieniężny ocenian się mających. - - 207.

Zatwierdzono sobie poczynanie dopiero rozstrzeżonego ocenienia porzucić samemu właścicielom posiadłości ziemskich, przekształcenie go wybrać się mającym ku temu właścicielom ziemskim, a ostateczną sankcję władzy Rządowej. - - 207.

Rozbior tego zatwierdzenia podzielano:
na ocenianie posiadłości ziemskich,
na modyfikację jakie muszą mieć miejsce w prawie do oceniania, o którym mowa przyjąć się mającemi.

Następnie, zamierzono przedstawić wnioski o wykonywaniu poboru przyrętego podatku gruntowego. - - - - - 208.

Idąc to kolejną, rozbierano i wnioskowano:

Ocenieniu posiadłości ziemskich

Leniona, być by powinna każda oddzielnie pojedyncza własność ziemska, a to wyłącznie i przez właściciela swego, lub kto będzie miał do tego prawo, jako mogącego znać najbliżej jej wartość, a gdyby się omylił spraszkując omyłkę kary jak on właściciel ziemi, którym przekształcenie ocenienia poruczone będzie. - - - - - 209.

Do ocenienia posiadłości ziemskich, nie powinny by wchodzić zakłady przemysłowe

z placami na których stoją ich zabudowania, ludzkiej z wyrzynkiwaniami na rzecz ich prze- strzeniami, jak np. kopanie, nadto w mia- stach, nie powinny być ulegać ocenieniu pla- ce na których są zabudowania, pozostając ma- jące przy opłacie podrymowego i szarwarku. --- 208

Właściciele posiadłości ziemskich, powin- nity uściwienie tych posiadłości wyrazić w swych na piśmie sporządzić się mających deklaracjach, których forma przepisze się, a w których wymienia części składające po- siadłość; jej rozległość, co ona w sobie zawiera, jako to: las, grunt orny, gajówek onego, past- wiiska, wody, niewyżłki, s. d.; czy są w niej włościanie pańszczyńmiani, lub czynszowi; czy, i jakie właściciel jej pobiera daniny, ile czyni rocznie dochód: z propinacji, z mó- stowego, z grobelnego, przewozu, targowego, jatkowego; jeśli posiadłość dzierżawiona była w ciągu lat 20^{tych} ile wynosił lub jeż- dze wynosi roczny czynsz dzierżawny; za jaką sumę nabyta była lub z działo fa- milijnych dostała się; czy są w niej za- kłady przemysłowe; jaka jej odległość od rzeki spławnej, od miasta Gubernialnego, Półgównego, powiatowego, fabrycznego, od drugich bitych, lub żelaznych; ile ma ludno- ści, czy ma w sobie przekroczenie sporne; jeśli to jest posiadłość z cząstkowych wła- ścieli złożona, lub miasto, czy ma w sobie wspólne wyltki, gruntowe; jeśli posiadłość jest wsia, czy w niej jest kościół parafial- ny lub inny, i czy odbywają się odprawy;

jakie są wiekyste ciężary i podalki, i wysa-
tany czynszowi włościanie, co kapłani wsi
znaczące w kupne, mały z tego powodu pła-
cą czynsz -

208. 209. 210. 211. 212.

Po wyrażeniu tego wszystkiego, dekla-
rujący napisze w końcu deklaracji: iż z uwa-
gą na powyższe uregulaty, posiadać jego
ziemską deklarację, objętą ma wartości
ryczałtową rs. N.N.

213. 214. 215. 216. 217.
218. 219.

219.

Nie będzie się żądać zamieszczenia w
deklaracjach wiadomości o wyśiewach i wy-
datkach gospodarskich; gdyż nie wysiew
ale dobroć gruntu wpływa na cenę ziemi,
a gdy nie jest zamiarem łowi, jaki jest
dochód z gruntu, to i wiadomości o wyda-
tkach gospodarskich zbędne.

219.

Jednakże wypada deklarującemu zos-
tawić wolność umieszczenia w deklaracjach nie-
żądanych nawet wiadomości, jeżeli one w ich
mniemaniu postugiwać będą do utwierdze-
nia wartości posiadłości ziemskich.

219. 220.

Należy przygotować Kształtem Skarbu
druki na deklaracje, wypełniając jedną
ich stronę wymienionemi wyżej uregu-
lami w kształcie napisów, drugą zos-
tawiając na wypełnienie jej wiadomościami
przez te napisania żądanemi, jak to
skazuje wzór, który dołączono.

220.

Należy także przygotować instruk-
cję o wypełnieniu deklaracji; a gdy takowa,
oraz druki na deklaracje gotowe będą, wy-
pada je rozestawić przez pośrednictwo Sta-
relników powiatowych, Wójtów Gmin

i Magistratom miast dla rozdziania ich wło-
ścicielom ziemskim owych Gmin i miast,
iżby je zapieczętowali i zapieczętowane w urzędzie
wójtów i Magistratów włościli. Wójei Gmin
i Magistraty miast, obowiązani będą przejr-
rzeć złożone sobie deklaracje; jak zaś odbył
się ma to przejrzenie, osobno w Gminach wie-
skich, osobno w miastach. Oprócz Warszawy, os-
obno w m. Warszawie, wyłożono to obwieszenie
w celu, iżby przygotować materiały do pstry-
żtego rozporządzenia, jakich wydać będzie
potrzeba, jeśli wniośki niniejsze otrzymają
zawierzenie. ————— 220-221.

Deklaracje powinny być sporządzone
w dwóch jednobrzmiących exemplarach, z
których jeden pozostanie na granicy, w ak-
tach Gminy, lub miasta, a drugi po dopeł-
nieniu przejrzenia, o którym wyżej się
mówiło, Wójei Gmin i Magistraty miast,
oprócz Warszawy prześlą Naczelnikom
Powiatowym, a Magistrat m. Warszawy
Moniszyi Skarbu ————— 222, 223, 224.
225, 226, 227.

Zaprzyczenie deklaracji wymaga-
nem nie będzie, nałomiasz zabrzega się;
że deklaracyi napisze na deklaracji przy
podpisie: iż zarząca sumieniem i honorem,
jako wartość posiadłości przezeń podana,
jest według jego przekonania prawdziwą
jej wartością. ————— 228.

Gdzie jedna własność, składa się wię-
cej niż z jednej posiadłości osobnego nazwa-
nia i osobny zarząd ekonomiczny mającej,
tam winna być sporządzona i Deklaracja

Główna obejmująca wartość całej własności i Deklaracje szczegółowe pojedynczych oddzielnych posiadłości własności jedna składających, a które do deklaracji będą tylko anneksem głównej — 229.

Na Wójtów Gmin i Magistratów miast, w których wypada odpowiedzialność za opuszczenie jakiegokolwiek posiadłości ziemskiej, w obrebie ich Gmin i miast będzie — 230.

Gdyby się zdarzył wypadek, jakiego najpewniej nie będzie, iż właściciel posiadłości ziemskiej odmówiłby złożenia Deklaracji, lub gdyby nie było nikogo mającego złożyć Deklarację, podane są środki jakimi do sporządzenia Deklaracji przystąpić można — 230. 231.

Do dopełnienia Deklaracji wypada oznaczyć właścicielom ziemskim klas dwumierziowy. Wójtom Gmin i Magistratom miast, prośbą Warszawa na wzięcie druków, do przejrzenia Deklaracji, do uporzędkowania i odesłania ich gdzie należy być zgodni a w m. Warszawie na wyśko 5° mierziowy — 231. 232.

Ogrody w miastach bez względu na ich rodzaj, ludzkie place puste oceniane wypada jak ogrody warzywne — 232.

Naczelnicy powiatowi powinni wciągnąć zgodni być przejrzeć otrzymane od Wójtów Gmin i Magistratów miast Deklaracje, a to jedynie pod względem czy dopełnione zostały według przepisanych warunków, a gdyby dostrzegli opuszczenia, wrócić mają niekompletne Deklaracje na koszt Wójtów Gmin lub Magistratów miast do uzupełnienia, poczem, gdy już wszystkie Dekla-

Deklaracje przejrane i wypełnione będą,
doniosą Gubernatorom Cywilnym, że czynnoś-
ta ukończona i Komisye R. P. Skarbu o tem ra-
wiadomia.

233.234.

Gubernatorowie Cywilni po otrzymaniu od
Naczelników Powiatowych tego doniesienia ra-
proszą do miejsca posiedzeń Wzrostów Głównych na
dniek składowe się mający: Marszałków Sala-
chów i Kadencyjnych Sędziów Pokoju, a mogą
obok nich i nie kadencyjnych zaprosić, jedne-
go przynajmniej z każdego powiatu, a mo-
gą i więcej, właścicieli ziemi, ile możności
z pomiędzy Członków Towarzystwa Rolnicze-
go, prezesa miejscowego Trybunatu. Prole-
ca, oraz przybyć na tenże dzień, Naczet-
nikom Powiatowym z deklaracjami od Wój-
tów Gmin i Magistratów miast otrzymanemi,
a gdy zgromadzą się wszyscy wezwani, odby-
wai będą z nimi posiedzenia mające na cel
najsamprzód podział Powiatów na 10 Okręgów,
mniej lub więcej, mniejszych lub większych,
następnie wybór z każdego Okręgu najmniej
po 3^{tych} właścicieli ziemskich, ile się da, nale-
żących do Towarzystwa Rolniczego, w której
liczbie postanowem byłoby, ażeby znalazł się
probosc jednej z parafii w respective Okrę-
gach. Z wybranych o których się tu mówi,
zawiadają się Komitety, mające przejszci po-
mienione wyżej deklaracje pod względem
wyrażonego w nich oświadczenia posiadłości
ziemskich.

234.235.236

Wtem miejscu jest mowa o sposobie od-
bywania dopiero rzeczonych posiedzeń, kłó-

którym przewodniczyć powinni Gubernatorowie Cywilni, a gdyby prawnie przez kadrę byli. Marzałkowic Szlachty, gdyby zaś i ci nie mogli przejsi Trybunału Cywilnego wrazie niemogł i tych najstarsi wiekiem Sędziowie Pokoju. - protokół po niedzień nie będzie obejmował roku dyskusyi, nie będzie również dopuszczaniem rozpisywania się zdań od mniejszości pozbodanych. - - - - - 237-238.

Gdy ukończą się dopiero opisane porządzenia, Gubernatorowie Cywilni wezwą wybranych do Komitetów Okręgowych właścicieli ziemskich, aby się w tych Komitetach zawiązali, co też oni uczynią i zawiadomią o tem Naczelników włościańskich powiatów, którzy jak samo z siebie wynika, wynotowawszy każdy dla siebie podział włościanego powiatu na Okręgi, powrócą z wymienionych wyżej porządzeń, do więcej swego uregulowania. - - - - - 238.239.

przewodniczyć w tych Komitetach powinni, albo wybrani przez członków tychże Komitetów, albo najstarsi wiekiem, a komplet do prawnego działania Komitetu z 3^{ci} składać się ma. - - - - - 239.

Naczelnicy powiatowi po otrzymaniu zawiadomienia o zawiązaniu się Komitetów Okręgowych, prześlą im Deklaracyę do respective Okręgu należącą, z uwagą jednak, aby Członkowie Komitetów nie przesądzały wstawnych Deklaracyi, które owienym Komitetom dostać się powinny. - - - - - 240.

Komitety Okręgowe dostawmy od Naczelników powiatowych Deklaracyę, rozporozna nieustownie we porządzenia, na których przesądzać będą, czy deklaracyę pod względem ocenienia posiadłości ziemskich w Deklaracyach

o których się mówi opisanych. Tu wyłożony jest sposób i porządek przesądzania Deklaracyi na posiedzeniach Komitetów. Zarządzone: iż wrazie zmiany cyfry wartości Kłosa, podań właściciel posiadłości ziemskiej, zmianę tę ma Komitet osobno na Deklaracyi wyrazić, tak, aby dopiero następnie cyfra wiekszością pozostała. Zarządzone także, iż protokół posiedzenia nie powinien obejmować toku dyskusyi, chyba coś ważnego było do zanotowania. Rozpisywanie adw. od mniejszości pochodzących, miejsca mieć nie będzie. — 241. 242. 243.

Jeśli Komitety uznałyby potrzebę obejścia posiadłości ziemskiej, mogą to uczynić, bądź w całem Komplexie, bądź przez delegacyę. — 243.

Po przesądzeniu Deklaracyi, Komitety Okręgowe, odebrały je wraz z protokołami posiedzeń swoich, Naczelnikom właściwych Powiatów, poczem zaraz rozwiązały się. — 244.

Główna odbyte czynności w Komitetach Okręgowych, wypadatoby oznaczyć: b. tygodniowy. — 244.

Naczelnicy Powiatowi po otrzymaniu Deklaracyi przesądzonych w Komitetach Okręgowych, doniosą o tem Komiszy R. P. i skatku i wezwą jednocześnie prezydujących w dopiero rzeczonych Komitetach, aby przybyli do ich biur, a gdy przybędą, zawiąza się w Komitety powiatowe, mające odbywać swe posiedzenia w obecności Naczelników Powiatu, a pod przewodnictwem wybranego przez siebie, lub najstarszych wiekiem. —

Na tych posiedzeniach, przeglądai będą przesądzono w Komitetach Okręgowych Deklaracje dla przekonania się czy Komitety te spełniły swą czynność w przepisany sposób, a gdyby czego nie dostawato, same to uzupełnić będą mone. Następnie porównajai Deklaracje między sobą z całego powiatu, a gdyby do wywołato potrzebę zmiany wartości posiadłości ziemskiej, uczynią ją, wyrażając onej osobno na respective Deklaracji. Tu wyłożoną jak się ma to odbywai.

244. 255.

po ukończeniu czynności i podpisaniu protokołu przez wszystkich członków obecnych, winny Komitety powiatowe stoczyć takowy Naczelnikom powiatowym, wraz z przejrzaniem, przez siebie Deklaracji, mi i rozwiązać się. Naczelnicy powiatu, że w Komitetach powiatowych przejrzane Deklaracje, przesiłai Komisji Skarbu. --- 246.

Komitety powiatowe do odbycia swej czynności potrzebować będą zapewno 4^{ty} tygodni czasu.

246.

Przeciw zatwierdzonym lub odmienionym przez Komitety powiatowe wartościom posiadłości ziemskich, żadna reklamacja przyjmowana być nie powinna, wyjąwszy proste omyłki w cyfrach, a i do reklamacji o ich sprostowanie należy oznaczyć pewny termin, a jakiegokolwiek reklamacja, nie powinna wstrzymywać postępu dzieła i poboru podatku gruntowego. --- 247.

Wypada przemówić osobownie do wło-

właścicieli ziemskich; zachęcając ich własnym
ich interesem do rzetelnego ocenienia swoich
posiadłości. ————— 248.

Komisarzy R. P. Skarbu strzymawszy od
Naczelników Powiat. Deklaracye w Komitetach,
powiatowych przejrane, zbierze w ogólną sum-
mę wartości posiadłości ziemskich, przez te
Komitety zatwierdzoną lub odmienioną, obli-
czy od niej 5₀₀ procent, który uwarajac za wy-
stę dochód mierzony do dopiero posiadłości
ziemskich, zaproponuje na podatek grun-
towy częśćkę onego do potrzeby Skarbo-
wej zastosowaną i proponuje tę, wraz
z propozycją zasad do ustawy o podatku
tego podatku, Radzie Administracyjn. przed-
stawi ————— 248-249

w tem miejscu zamierzono krótkie
uprzedliwienie wysokości pomienione-
go 5₀₀ procentu. ————— 249.

Wypada przewidzieć ze Skarbu, dla
wyborców i członków Komitetowych, kon-
ta podróży na 3 konie dla każdego, raz
na udanie się do miejsca, gdzie się czyn-
ności odbywać będzie, drugi raz na powrót
z tamtąd, tudzież dyety po rs. 3 dziennie
za dni odbywania podróży i posiedzeń,
dla tych wszakże tylko, którzy takowe
należności likwidować będą. Wypada
także udzielić fundusz na konia kan-
cellaryjne dla Komitetów Okręgowych
po rs. 75, a dla Naczelników Powiat. na
pomoc i wynagrodzenie, po rs. 150. ——— 249. 250. 251.

Wszystko co kolwiek i przez kogo kolwiek

w dokonaniu niniejszego dzieła pisanem
będzie, należałoby uwolnić od skłpa - - - 251.

Ponieważ z ciągiem czasu zmieniać się
może wartość ziemi, wielkość przezmaoże-
nie się ludności, rozszerzający się handel,
i zmniejszenie wartości pieniądza, ale i przez
odmianę warunków na przeregulowe po-
siadłości ziemskie wpływających, ponie-
waż takie mogą rozprzecznić zewnętrzne od-
miany w pojedynczych posiadłościach
ziemskich; przeto dla urownoważenia po-
datku gruntowego przez wzgląd na przewi-
dywane te zmiany, wypadłoby rozstrze-
dzić po pewnym przeciągu czasu, według
uznania Prządu oznaczai się mającym,
następować będzie nowe ocenienie po-
siadłości ziemskich, które wszakże przedu-
wplywem lat 30. nie nastąpi - - - 251. 252. 253.

W tem miejscu uprzedliwia się pro-
porcyę rzekomych dopiero lat 30^{tych} i nowe
ocenienie posiadłości, wypadła zmniejszai
proporcyonalnie podatek gruntowy w przy-
padku, gdy rzeka zabierze w siebie $\frac{1}{10}$ cześci
lub więcej opodatkowanej posiadłości ziem-
skiej, lub gdy pożar lub owad zniszczy $\frac{1}{4}$
cześci lub więcej lasu, w tym ostatnim ra-
zie wszakże, zmniejszenie podatku grun-
towego, trwałoby powinno tylko do czasu za-
mienienia uszkodzonego lasu w grunt or-
ny, a gdyby zastawiony był na odnato-
wienie, do nowego ocenia posiadłości ziem-
skich, lub jeżeliby takowe nie następowało,
do lat 40^{tych}. Przytem, zamierzono upra-

uprawiedliwienie różnicy pomiędzy propo-
zycją do zmniejszenia podatku $\frac{1}{10}$ części posiadło-
ści przez rzekę zabrana być mogącej, a propo-
zycją do takiegoż zmniejszenia $\frac{1}{4}$ części tam
uwzględnionego — — — — — 253.254.255.256.

Powiadziato się wyżej, iż przed upływem
lat 30. niewypadałoby przedsiębrać nowego ocie-
nienia posiadłości ziemskich, razem idzie,
że i podatek gruntowy ustawić się mający,
przez ciąg tej liczby lat bez zmiany trwać bę-
dzie.

Ale peryod ten, zawierać będzie w sobie wyry-
nowanie włościan, które wywoła zmianę
gospodarki rolnej, a zmiana ta postawi wta-
rścicieli ziemskich w trudnem położeniu. Czy
więc nie byłoby rzeczą słuszną postanowić:
że kto w przeciągu pierwszych lat 15. licząc
od wprowadzenia w pobór podatku gruntowego,
wyrynuje swych włościan, ten, od czasu, od któ-
rego to wyrynowanie weźmie swój skutek,
aż do upływu tych pierwszych lat 15. płacić
będzie podatkowi gruntowemu mniej o $\frac{1}{5}$ części. — — — — — 256.

Wrazie przyjęcia tego wniosku, Skarbnie
dozna ujemy w tem co dotąd pobiera jak do-
starano się okazać cyframi — — — — — 257.258.

Modyfikacye

Wnioski powyżej opisane, uchyniono
jako prawo normalne, a że w prakty-
ce koniecznemi bywają modyfikacye
ogólnych prawideł, więc i tu bez nich
obejść się nie będzie mogło, jakozż za-
proponowano następujące: — — — — — 258.259.

Co do posiadłości ziemskich do Duchowien-
stwa należących.

Ponieważ majątek Duchowienstwa, jest wce-
sion w rękę samegoż Duchowienstwa krajowe-
go; cesion onego zarządza Skarb, cesion zaś
materia do Duchowienstwa Krakowskiego; prze-
skorownie do tegoż potożenia, wartość posia-
dłości zostających w rękę Duchowienstwa, po-
winnaby zadeklarować ostatecznie, to jest bez
poddania Deklaracyi jakiegokolwiek prze-
żeniu, Komisyya R. S. W. i Duchownych; a gdzie-
by las zostawał pod nadzorem władzy Skarbo-
wej, mogłaby ta Komisyya porozumieć się
z Komisyyą Skarbu. Wartość posiadłości
przez Skarb Administrowanych, powinnaby
wskazać także ostatecznie, Komisyya Skarbu
na zgodzenie się Komisyyi R. S. W. i Duchownych.
Wartość posiadłości Duchowienstwa Krakow-
skiego, mogą zadeklarować osoby przez kogo
Duchowienstwo upoważnione, a Deklaracye
podane, powinnyby być przejrane przez
Asesora Ekonomicznego, przy współdzia-
łaniu miejscowego Wójta Gminy, a nastę-
pnie odestane na drogę dla deklaracyi pry-
watnych właścicieli ziemskich, zaproponowaną. 259. 260. 261..

Co do posiadłości ziemskich własno-
ści Prądu-będących.

Wartość tak tych, co są w bezpośrednim
wyszkowaniu Skarbu, jak i będących w
wyszkowaniu warunkowem osób prywatnych,
powinnaby wskazać Komisyya Skarbu osta-
tecznie. — — — — — 261. 262..

Co do posiadłości ziemskich niepodzielnie
przez dwóch lub więcej ich właścicieli użytkowanych

Deklaracja może być wainie podana; albo przez wszystkich razem właścicieli takiej posiadłości; albo przez tego który nią zarządza, a gdyby w tym drugim przypadku inni współwłaściciele ^{innego} byli zdania, mogą oddzielnie swe deklaracje złożyć, które przytaczono rozstrzygnięciu jako annex do podanej przez zarządzającego posiadłości.

262. 263.

Co do lasów miejskich pod zarządem wła-
dzy Skarbowej bezwzględnie, tudzież, co do użyt-
ków wspólnych.

Wartość lasów powinna być wskazać ostro-
żnie Komisya Skarbu. - Wartość użyt-
ków wspólnych powinna być być oceniona i
zadeklarowana: w miastach przez Magi-
straty z przybraniem 3° właścicieli ziemi,
we wsiach przez Wójtów Gmin z przybra-
niem 2° takichże właścicieli. - - - - -

263. 264. 265.

Co do młynów, tudzież kapitałów, dzie-
siejn i mesznego Duchowieństwa.

Jeśli przyjęty będzie wniosek, iż młyny,
jako będące rodzajem zakładów przemysłowych,
nie podatkowi gruntowemu, ale osobnej opła-
cie, która by się najwłaściwiej młynowem
zwać mogła, ulegać powinny, w takim razie,
Komisya R. P. Skarbu, przygotowałaby pro-
jekt do ustawy o poborze tej opłaty jednocześnie,
z projektem o poborze do ustawy podatku gruntowego. -

265. 266.

Podobnie jeśli przyjęty będzie wniosek,
aby procent od kapitałów Duchowieństwa,

osobnej poddaj opłacie, to Komisya P.S. Wi Du-
chownych powinna by dostarczyć wiadomości
o wszelkich kapitałach tego rodzaju, i wynu-
rzyć swe zdanie co do wysokości dopiero rekto-
rej opłaty. Dla której także wypadłoby zapro-
jektować ustawę poborową jednocześnie z usta-
wą o poborze podatku gruntowego

266. 267.

Co się dopiero powiedziało o kapitałach Du-
chowieństwa, stosuje się i do kapitałów in-
nych i duszylutów, o ile one za ulegające po-
rządkiwanu ofiary uznane będą.

268.

Od dziesięcin które już w r. 1789 były zamie-
niona ze snopowych, na inny ich rodzaj, tudzież
od tych co dotąd jeszcze są snopowemi, pobiera
się ofiara; od tych zaś, co od r. 1817 zamienione zo-
stały ze snopowych na ziarno lub pieniądze,
żadna opłata do Skarbu, pobierana nie jest.
Lecz skoro te co w r. 1789 były zamienione pła-
cą ofiarę, nie byłoby słusznej przyczyny, aby
później zamienione nie Skarbowi nie płaciły.
Opłata od wszelkich dziesięcin, równie jak od
mieszanego, powinna być osobna, jak to wyżej
co do kapitałów rekto-ry, a Komisya S.W.
i Duchownych powinna by dostarczyć wiado-
mości kto z osób Duchownych i ile otrzymuje
dziesięciny w gotowiznie, snopie, lub zia-
nie, ocenić przylem snop i ziarno na pienią-
dze i wynurzyć swe zdanie o wysokości opła-
ty. Dziesięciny pobierane przez Skarb
na rzecz Duchowieństwa, wykazywałyby Kom-
misya Skarbu i oceniałaby je co nie w pie-
niądach są pobierane. - Płaćtem w tymże

lazi Komisya potrzepytały przepis o opłacie
dzierżynnej z projektem do ustawy o poborze
opłaty od procentów Kapitałowych, a dla upro-
szenia poboru pobierataby tę potrąconą opłatę
do Kass Łazimie z podatkiem grantowym - - - 268. 269.
Co do posiadłości ziemskich należących, do
innych Instytutów, nie duchownych.

posiadłościami temi są: należące do Insty-
tutu Gospodarstwa Wiejskiego w Marymoncie,
ludzie należące do Instytutów dobroczynnych,
Krajowych i Krakowskich, - Wartości należących
do Instytutu Marymontskiego, winienby rade-
klarować ostatecznie Zarząd Of. Naukowego War-
szawskiego, a należących do Instytutów Dobro-
czynnych, Krajowych, do władza która się nie-
mi opiekuje, zaś ocenienie wartości należących
do podobnych Instytutów Krakowskich pro-
winno by nastąpić w tym samym sporobie,
jaki zaproponowano wyżej co do posiadłości
ziemskich Duchowieństwa Łazimie. - - - 270. 271.

Co do Księstwa Łowickiego.

posiadłości ziemskie tego Księstwa, jako
też należące do pałaców Cesarzkich, winnaby
ocenić i podać ostatecznie ich wartości Admini-
stracya tegoż Księstwa przy porozumieniu się
z Komisją Skarbu, do której to wartości nie
wchodziłyby pałace i należące do nich za-
budowania w Łazienkach i w Belwedercie z pla-
cami na których stoją, jako będące w mieście. - - 271.

Co do Donataryuszów Terakinijskich

Donataryuszami tymi są ci, co w nagrodę swych
zasług otrzymali sporobem daru dobra Pał.

Przedowe w peryodzie od r. 1835 do wsteczniej 1845.
a miara tej darowizny był dochód czysty z niej
ciągnąć się mający, udeeterminowany dla jednego,
na r. 750. rocznie, dla drugiego, na 1200, 1500, 2250, 3000,
4500. ————— 241. 242.

Dochód ten czyli suma donacyjna, wyrażo-
wana, była według czynszu dzierżawnego dóbr
na darowiznę wyznaczonych i według przy-
chodu z lasu, po strąceniu 10% z czynszu dier-
żawnego na utrzymanie i odnowienie budowli,
5% na wypadki losowe, składki ogniowej, wydat-
ku na Wójta Gminy, i innych ciężarów i obo-
wiązków do gruntu przywiązanych, a z tego
co pozostało, przeznaczano Donatarjuszom
na sumę Donacyjną i na opłatę ofiary, je-
śli zaś jeszcze co pozostawało, to Donatarju-
sze bylićm przewyżki do Skarbu wnieść
zobowiązani zostali. — Zobowiązano ich tak-
że do płacenia innych prócz ofiary istnie-
jących podatków, gdyż takowe płacili dier-
żawcy oprócz czynszu dzierżawnego, co
jak się wyżej rzekło, stawiło za zasadę
do wyrażowania sumy donacyjnej. — 242.

Tym sposobem, Donatarjusze na to wpry-
tko co Skarbowi płacić zobowiązani zostali,
wyjąwszy tylko samą kwotę, mieli da-
wy sobie fundusz w dobroć, i suma dona-
cyjna pozostała niektnieją, pozostało
równie na ich korzyść i wszelkie przy-
spornienie dochodu nad sumę donacyjną.
Staraniem ich ciągnąć się mogące, i do-
piero podwyższone od r. 1849. podatki spa-

spadły na ich kieszeń; tymczasem wskazuje tylko, to jest do czasu uporządkowania opiaru i podymnego; mogło coś na kieszeń niektórych spaść i z uporządkowania podymnego lecz i to czasowo skoro podymne i szarwark, proponuje się zastąpić podatkiem gruntowym. -- 273.

By prawidło normalne, jakie się przyjęło do uporządkowania opiaru w innych dobrach prywatnych, ma być zastosowane i do dóbr darowanych o których tu mowa, lub należałby uporządkować ten podatek innym sposobem dla nich specjalnie obmyślonym?

Protorzone jest to zdanie do rozwiązania. -- 274. 275.

Opinia wyraża: iż w zastosowaniu do tych dóbr prawidła normalnego znalazłyby się trudności nie łatwe do pokonania, a które po krulce są wymienione; że zatem snadniej może poprowadzić do celu sposób następujący:

Ponieważ w ławności Donatarijuszów jest tylko suma donacyjna, i to co oni nad nią staraniem swoim z darowizny osiągnąć mogą, a w ławności Skarbu jest cyfra opiaru i innych podatków, jaka by ta podczas darowizny, ludzkiej przewyżka dochodu, gdzie takowa ma miejsce, gdyż na to Skarb dał fundusze w dobrach; ponieważ z jednej strony suma donacyjna jest z natury swej niebykatna, a z drugiej, art. 4 Ukazów Donacyjnych włożył na Donatarijuszów obowiązek, ponoszenia przyrządzonych podatków,

mogących wpłynąć na jej uszczuplenie, a dwóch tych okoliczności na pozor sobie przeciwnych inaczey pogodzić się nie da, jak tylko odgadując iż ponoszenie przyszłych podatków opierano na powiększeniu dochodów z dóbr darowanych staraniem Donatariuszów otrzymać się mogącym; przeto z uwagi na takie potoczenie rzeczy, w miejsce podatków które Donatariusze płać skarbowi wypada włożyć na nich gruntowy podatek stozonny:

1° z cyfry tych podatków na opłacenie których mieli sobie dany fundusz w dobrach..

2° z $\frac{1}{60}$ od każdej cyfry, od sumy donacyjnej i od przewyżki dochodu, jeśli jest oddawana do Skarbu..

246. 247. 248. 249.
280. 281. 282. 283.
284. -

W tem miejscu wrymiono przypuszczone obliczenie przyszłego podatku gruntowego według zaproponowanego powyższego sposobu, wyprawczy ku temu wykrytkowe. Skilka donacyj i podatek ten z obliczenia o jakim się mówi wynikiły, porównana z podatkami jakie donatariusze teraz płać, i pokazato się: iż Donatariusze mniej będą płać niż płać, co nie powinno zastanawiać, gdyż można przypaść na myśl pewną, iż znajdzie się nie mała liczba innych właścicieli ziemskich, z których własności podatek gruntowy mniej niż w tym wyniesie niż podatki przeterci nastąpić się mające

284. 285. 286.
287. 288. -

Co do deklarowania wartości takich posiadłości ziemskich, które są jedną własnością stanowią, części ich jednakże nie leżą wszystkie w jednym powiecie i w jednej Gubernii; a niektóre z takich nieruchomości oddzielnej w sobie posiadłości są tylko wspólnemi użytkami posiadłości do których należą, lub gdy jedna własność poprzedzielana jest innemi obcemi własnościami.

Tu zaproponowany jest sposób, w jakim nadeklarowanie wartości posiadłości ziemskich w przywiedzionym powyżej przypadku następować ma.

Wykonywanie poboru przyrzętego podatku gruntowego.

1° Termina

Wypadatoby pobór do Mars Scharbowych podatku gruntowego, rozłożyć na 4^e kwartałne raty podatku gruntowego w roku, namierzając do tego 1° miesiąc 1° kwartału, to jest Sierpień, dalej miesiące poprzedzające kwartału 2 i 3 to jest marzec i Czerwiec, na koniec 1° miesiąc ostatniego kwartału to jest październik.

290-291.

2° Sposób poboru

Wnoszący powinni podatek do Mars Scharbowych:

własnie lub wieczysci posiadacze posiadłości ziemskich jedną własnością stanowiących płacić ze wszystkich posiadłości, lub pojedynczo w miarę,

jakże też posiadłości łasztwie lub osobno w Deklaracyach ocenione będą:

właściciele cząstkowi we wsiach i w miastach, razem ze wszystkich części posiadłości jednej składających; gdzie wszakże naprowadzić się będzie proboszcz lub plebanja, tam smich podatek rzeczony oddzielnie wnoszonym będzie...

Zostawić wszakże wypadki Komisarzy R. P. i Skarbu wolności zaprowadzenia w proponowanym tu sposobie poboru modyfikacji, mających na celu dogodności Kontrybuentów. --- 292-293.

Ponieważ za podziałem posiadłości ziemskiej do jednego właściciela należącej, między większą liczbą właścicieli, musi nastąpić i podział podatku gruntowego i ponieważ ocenienie posiadłości będzie ryczałtowe, przede w podziale podatku o którym mowa, nie cena sprzedawna lub inna, ale stosunek w jakim się mieści będzie cała posiadłość ze swemi w Deklaracyi wymienionemi przegółkami do oddzielającej się części i jej przegółków, za zasadę stwójby powinien.

Jeżeli jednak strony zgodzą się zgodnie podziału według ceny sprzedawnej lub innej, a takowa nie różniła się wiele od przewzornego dopiero stosunku i nie było obawy o trudności poboru, do rządania tego będzie można przychylić się. - Propozycja podziału powinna wychodzić od stron interessowanych, wchodzić przez władze miejscowe, przez Naczelników Powiatu i Rządy Gubernialne, a być

decydowana ostatecznie przez Komisję Skarbu. 293-294.
 Wypada utrzymać dotychczasową zasadę
 w poborze opłaty rachowywaną: iż nie będzie
 wolno Dworom przenosić żadnej części podat-
 ku gruntowego na swych włościan dopóki
 nie odkupią się, od czego jednakże możnaby
 uczynić wyjątek, przypuszczony wyżej
 w opinii pod kwesłya 3° a zastosowany do
 oswobodzonych od pańszczyzny i do nowo na-
 gruntach Dworskich osiedlanych włościan. Wyp-
 pada także przepisać iż za oddzieleniem
 części posiadłości do innego właściciela, po-
 winien iść zaraz podział podatku grun-
 towego i zastępcz, że wszelkie umowy uj-
 mące tego przepisu zawierane, Skarbu ob-
 wiązywać nie będą. — — — — — 295.

Ulgi.

Wypada rozgłosić dla podatku grun-
 towego te same ulgi, które dla dotych-
 czasowych podatków zapewnione są na
 przypadek klęsk łasowych, pozbawiają-
 cych kontrybuenta dochodu opodatko-
 wanego. — — — — — 296.

Tam gdzie terazniejsze podymne i szar-
 wark podatkiem gruntowym zastąpione
 będą, wypada, w razie zgorzenia domu,
 który opodatkowany był podymnem i szar-
 warkiem, przynosić ulgę w podatku grun-
 towym do takiej wysokości, jaka wyniosły
 podymne i szarwark przed zastąpi-
 niem ich tym podatkiem — — — — — 297. 298.

400000
Folio

